

საქართველოს
საბჭოთაო სოციალისტური რესპუბლიკის

ორკვირეული მახიური ნაშა-
ტვრო პოლიტიკური ჟურნალი

დროშა

რედაქტორის ნახვა შეიძლება ყოველ დღე
12-8 საათამდე. მისამართი: წულუკიძის ქ. 8.

№ 7-8

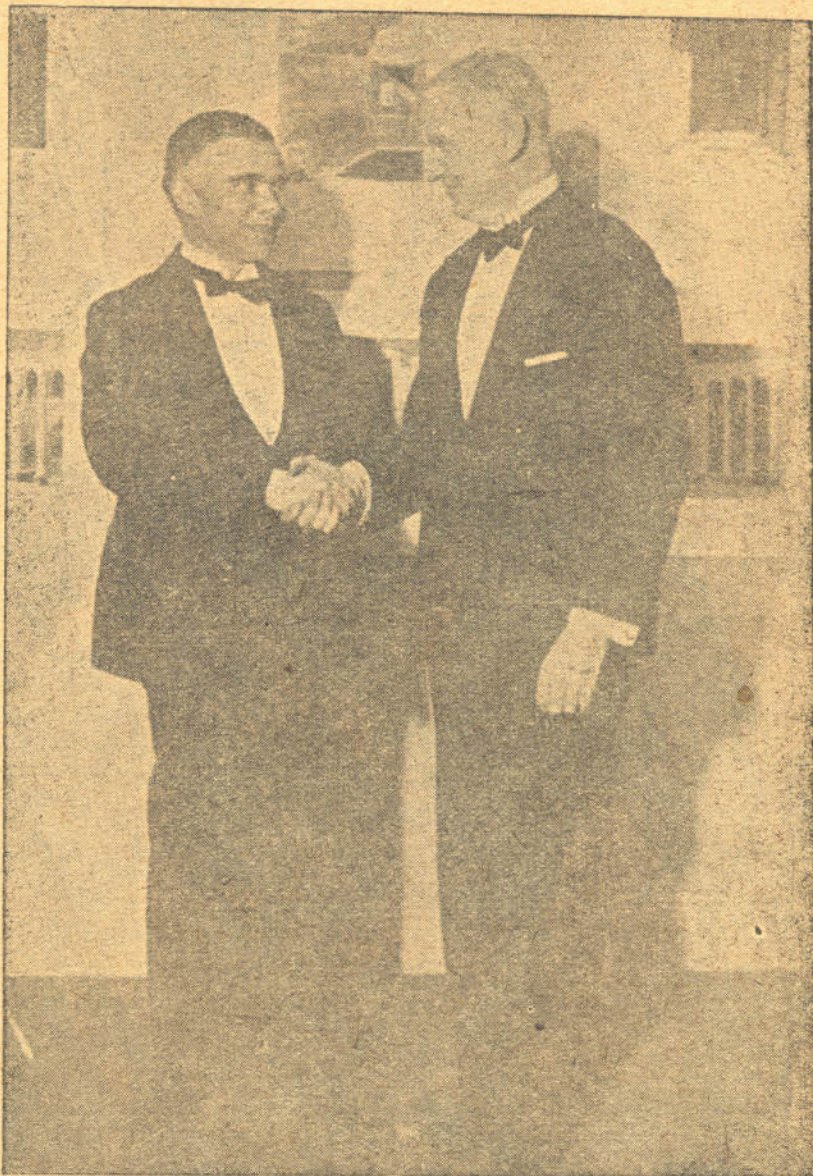
ტფილისი

გაზ. „კომუნისტ“-ს გაზეთი

1934

შინაარსი

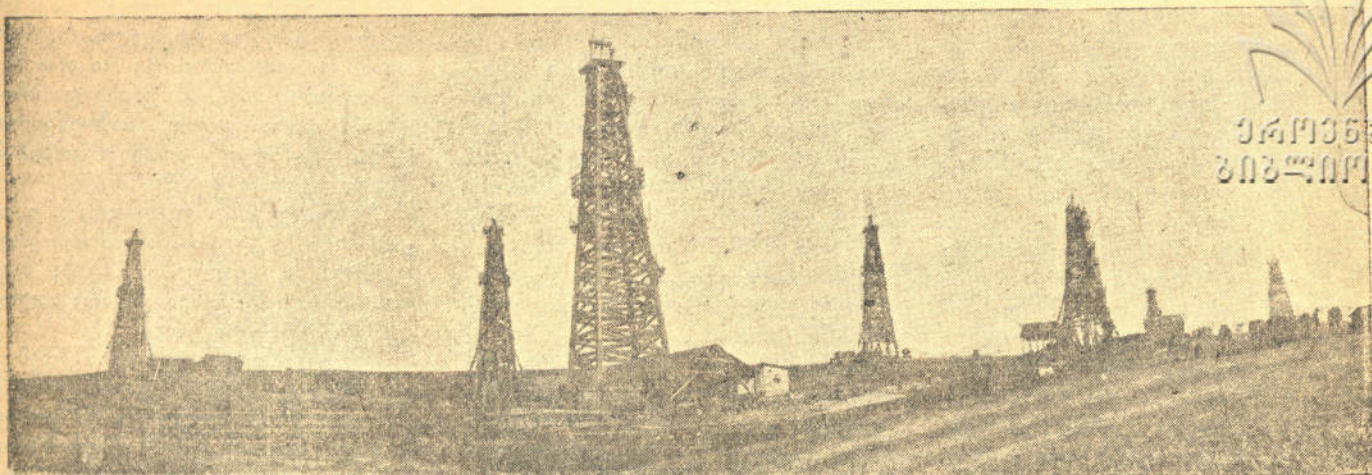
- ა. მებუკე—აკაკი წერეთლის ფირმის
გაკორება.
- ბ. აღმაშენებელი—მხატვარი ა. მრე-
ვლიშვილი.
- გ. მაშაშვილი—ენგური (ლექსი).
- დ. კანდელაკი—ოთხი შეხვედრა.
- ე. ფოფხაძე—კოლხიდის პლანტა-
ციებში. (ლექსი).
- ვ. რონდელი—23 აპრილის დადგე-
ნილება და საბჭოთა კინო.
- ზ. შინდაძე—ტფილისის ბალნეოლო-
გიური კურორტი.
- ი. ყურუა—შადრევნის პატრიოტი.
- კ. გაჩეჩილაძე, ვ. ბერიძე, გ. ლომთა-
თიძე—ჩვენ ხალხი.
- ლ. თარხნიშვილი—ბელადს.

სურათში: საბჭოთა კავშირის სრულყოფილებიანი წარმომადგენელი ამერიკის შეერთებულ შტატებში აშშ. ტროიანოვსკი ნიუ-იორკში ბელოვანების მუზეუმის გახსნის დროს ესალმება მუზეუმის დირექტორს გულბერს.

გ.მგ. რედაქტორი: ვ. მაგაზარია

სარედაქციო კოლეგია: კონსტ. ლორთქიფანიძე, აკ. გუგუია.
ლევ. ასათიანი, ალ. სულავა.

საქანეთი, მირზაანის პირველი მაისის სახელობის კომკავშირული სარეწაოები, მი რზაანის კომკავშირულ სარეწაო გაშალა გეოლოგიურ-საგამოკვლევო მუშაობა. დაწ ყებულის მუშაობა ახალი ბინებისა და ახალი ქაბურღილების დასადგმელად. კომკავშირული ბრიგადების მიერ დამთავრებულია საბურღიანი მუშაობა და ექსპლოატაციაში გადაცემულია რამდენიმე ქაბურღილი.

სურათში: პირველი მაისის სახელობის კომკავშირული სარეწაოების პანორამა.

ფაზრიკა ქარხნების ისტორიის მასალებიდან

აკაკი წერეთლის ფირმის გაკოტრება ზიათურის შავი ქვის მრეწველობაში

მ. მ. მ. მ. მ.

შავი ქვის მრეწველობის პიონერობა უდაოდ ეკუთვნის აკაკი წერეთელს. ამას ამტკიცებს როგორც წინა წერილებში მოყვანილი დოკუმენტები, ისე იმ დროინდელ ჩვენს ჟურნალ-გაზეთებში დაბეჭდილი წერილები. მაშინდელი ცხოვრების ერთი თვალსაჩინო მემკვიდრე და ენობილი ქართველი მწერალი გიორგი წერეთელი იმის გარშემო აღწერულ დავის შესახებ, თუ ვინ აღმოაჩინა შავი ქვა, — „ივერიაში“ სწერდა: „შავი-ქვის წარმოება პირველად ჩვენმა პოეტმა აკაკი წერეთელმა დაიწყო. პირველი ნიმუშები, თუ არ ვცდებით, იმანვე გაგზავნა ევროპაში და რუსეთში. პირველი პარტია შავი-ქვისა ამის სახელით გავიდა ევროპის ბაზარზე“.

თვით აკაკი ამ თავის პირვანდელ საქმიანობას ასე აგვიწერს: „სამშობლოში რომ დაებრუნდი, რამდენიმე წლის შემდეგ დავრწმუნდი, რომ ჩვენ შრომას ჯეროვანი ნაყოფი ვერ მოჰქონდა — და ამის მიზეზი უმთავრესად ჩვენი ხალხის სიღარიბე იყო, მაგრამ სიღარიბე ფულით და არა ქონებით... მე მწამდა, რომ სანამ ჩვენი ქვეყნის ეს ბუნება არ გამოცდილია და მიწა-წყალიც ჩვენს ხელშია, ქართველები მდიდრები ვართ, მაგრამ ვერ მოგვიხერხებია, რომ ეს ბუნებითი სიმდიდრე, ეს ქონება ფულად ვაქციოთ. ფული კი ისეთი მანქანაა, რომ უიმისოდ ბრძოლა ცხოვრებაში შეუძლებელია...“ ეს აკაკის მსოფლმხედველობის ნამდვილი პროგრამაა, და როგორც ვიცით ის შემდგომში საფუძვლად დაედგა, როგორც მის პრაქტიკულ მუშაობას, ისე მის მხატვრულ შემოქმედებას.

ტიკულ მუშაობას, ისე მის მხატვრულ შემოქმედებას.

მაგრამ ამჟამად ჩვენი მწერლის მიზანს არ შეადგენს აკაკის მსოფლმხედველობის შეფასება. ეს ცალკე წერილის საგანია, აი რამდენიმე ამბავი, იმის შესახებ, თუ როგორ დაიწყო აკაკიმ შავი ქვის მრეწველობა და როგორ ჩაიფუშა და გაკოტრდა მისი სამრეწველო საქმე.

გლეხ ვაშაძის და ძველი სემინარიელის მოგონებებიდან, რომლებიც ჩვენი ჟურნალის წინა ნომრებში დაბეჭდა, ჩვენ ვიცით, თუ როგორ და რა პირობებში დაინტერესდა აკაკი ჭიათურის შავი-ქვის მრეწველობის საქმეებით. თვით აკაკი თავისი ცხოვრების ამ მომენტს ასე აგვიწერს: „ერთხელ სოფელში ვიყავი საზაფხულოდ მაშინ კიდეც ბატონ-ყმობა იყო ჩვენში“.

მამაჩემმა უბრძანა მოურავს:

— თუ ღმერთი გრწამს, წირქვალური პური არ აურიო სხვა პურებში, არ დამლუბო.

მე ამ სიტყვებს ყური მოვკარი. მიზეზი გამოვკითხე და შევიტყვე, რომ წირქვალური პური თავისთავად, პურად მსხვილ-მარცვლოვანი და კარგი, მაგრამ შავი მიწა თუ შეჰყავა, აღარასფრად არ ღირსო. ერთი ნამცეცი რომ შეყვეს, პურს ისე გაატალახიანებს და ისე გააშავებს, რომ მეტი აღარ შეიძლებაო.

შეორე დღესვე წავიდი წირქვალში, რომ ადგილობრივ გამესინჯა რაღაც შავი უცნაური მიწა. მარტლაც ვნახე მრავლად უმრავლესი შავი-ქვა, რომელიც უბრალო ქვას არ გავდა. და ხალხი ქვა-გუნდას

ანუ მწირქვას ეძახდა. ვიფიქრე, ეგებ საღებავი იყოს რამე-თქო. რამდენიმე ნატეხი თან წამოვიღე. — ტფილისში, რომ ჩამოვედი გეოლოგი სიმანოვიჩის ვუჩვენე და მან მითხრა, რომ ეს უბრალო ლითონია, რომელსაც მარგანეცი ჰქვიაო.

— თუ რამედ გამოსადეგია პრაქტიკულად მეთქი — ვკითხე და იმან აი რა მიპასუხა:

— ჩემი საქმე თეორიაა, მაგრამ მაინც გეტყვი, რომ მაგას საღდაც საზღვარგარეთ ქარხნებში ხმარობენო. მაგრამ დაწვრილებით კი ვერ გეტყვი, თუ როგორ და სადაო.

ამის შემდეგ აკაკი შავი-ქვის მრეწველობის დიდი ენტუზიასტი ხდება. მას ყველგან თან დააქვს უბით შავი ქვის ნატეხი და საღაც უცხო სა და ნასწავლ კაცს ნახავს, ყველას აჩრის: გამაგებთ და ამიხსენით რა სარგებლობისაა ეს ქვაო.

აკაკი კიდეც უფრო შორსაც მიდის და კავშირს აბამს ზოგიერთ საზღვარგარეთელ ფირმებთან. მას უნდა შავი-ქვის საქმე გაიტანოს და გაახმაუროს უცხოეთში. ის დარწმუნებულია, რომ ქართველობა მას თავისი საკუთარი ძალღონით ვერ მოერევა. ილწვის და მუშაობს უცხოეთის კაპიტალის მოსაზიდვად.

თბილისში, როგორც ზემოდ მოყვანილ მოგონებებიდან ვიცით, ის ეცნობა გეოლოგ სიმონოვიჩს. სიმონოვიჩი თავდაპირველად მას მშრალ ფორმალურ პასუხს აძლევს. აკაკი არ ეშვება. მიყავს სიმონოვიჩი ადგილობრივ. აქ მისი მოთხოვნით სიმონოვიჩი ახდენს შავი-ქვის მეცნიერულ გამოკვლევას. თხოვს და აწუ-

რიებს გამოკვლევის შედეგების შესახებ პატარა წიგნაჲს. თვითონაც უმატებს ზოგიერთ ცნობებს ამ წიგნაჲს, მიაქვს ის პეტერბურგში, თარგმნის მას რუსულ, გერმანულ, ფრანგულ და ინგლისურ ენებზე, გზავნის ყველა ქვეყნებში და ეძახის უცხოეთის კაპიტალისტებს შავიქვის სამუშაოებისაკენ.

აკაკიმ სხვა მხრივაც გადადგა პრაქტიკული ნაბიჯები ამ საქმეში უცხოეთის კაპიტალისტების მოსახილევად, თუმცა ამ საქმეს თავიდანვე ბევრი მტერი, გამოუჩნდა, არა მარტო ჩვენში, არამედ უცხოეთშიც.

კაპიტალისტური კონკურენციის კანონებმა ბევრი უცხოეთის სამრეწველო ფირმები და მათ შორის სააქციო საზოგადოება „ტერ-ნუარიც“ მოაქცია ჭიათურის შავი ქვის მოწინააღმდეგეთა ბანაკში.

იწყება კამპანია ჭიათურის შავიქვის წინააღმდეგ. „მთვარიდან უფრო ადვილი გამოსატანი იქნებოდა მარგანეცი, ვიდრე კავკასიდანო, — ამტკიცებდნენ მაშინ ზოგიერთი მოსყიდული კალმოსნები. ამას უმატებდნენ ზღაპრებს ავაზაკების შესახებ და ავაზაკობას რომ თავი დავანებოთ, იქ ისეთი ციება იცის, რომ მას უცხო კი არა, ადგილობრივიც ვერ იტანსო.

რუსეთში კავკასიაზე მაშინ საოცარი წარმოადგენა ჰქონდათ. კავკასიაში საქართველოს ვერ ნახულობდნენ. — და დაღესტნის მთებს ჭიათურის რაიონში ათავსებდნენ. ამიტომაც შამილის ამბებით დაშინებულთ აქეთ დამკრისა ეშინოდათ.

აკაკი ჯერ რუსეთელ ვაჭარ შაბუროვთან იკავებს საქმეს. შემდეგ ერთ რუს ოსტრიაკოვთან დებს ხელშეკრულებას შავიქვის დამზადებისა და მიწოდების შესახებ.

ამის შემდეგ აკაკი სალომე წერეთელ-ანდრონიკაშვილის ქალისაგან შავიქვიან ადგილს იღებს იჯარით. აკაკის საქმისადმი შიღვომა არ არის ჩარჩული და არც მეტისმეტად პირად სარგებლობაზე აგებული.

ამას ამტკიცებს თუნდაც შემდეგი ფაქტი. შავი ქვის საქმე და მისი მომავალი იმ ხანებში არავის არ სწამდა და არც იმ მემამულეებს, ვის ადგილებშიც მოაპოვებოდა შავი ქვის მდიდარი ბუდობები. ამიტომაც მას იოლად შეეწევოდა, ოღონდ მყიდველი და მუშტარი გამოჩენოდა. მით უმეტეს ეს ადგილები ითვლებოდა მწირი, მოუსავლიანი და უნაყოფო ადგილებად.

შავიქვის მადნიდან ადგილების ერთ-ერთი მფლობელი სალომე წერეთელი-ანდრონიკაშვილისა იმდენად დარწმუნებული იყო აკაკის მიერ დაწყებულ საქმის უნაყოფობასა და ამოცანაში, რომ ის აკაკის სამუშაო საკუთრებად სთავაზობს მთელ

თავის შავ-ქვიან ადგილებს 800 მანეთად. აკაკიმ არ ისარგებლა ამ შემთხვევაში სალომე ანდრონიკაშვილის უვიცობით, არ ჩაიგდო მუქთად მისი მამული ხელში და დასდვა მასთან ხელშეკრულება ერთი წლის ვადით შავ-ქვიან ადგილების იჯარით აღების შესახებ 5 ათას მანეთის საფასურით. აღამიანი ეუბნება მომეცი 800 მან. და სამუდამო საკუთრებათ გქონდესო და აკაკი ერთი წლით სარგებლობაში აძლევს 5000 მანეთს.

ეს რომ გაიგო შავ-ქვიან ადგილების მეორე მფლობელმა მიხეილ წერეთელმა დაჰკრა ბუკი და ნალარა: აკაკი გადარეულა, გავერეხულა, ამ ხრიკო მთებში ვინ მისცემს ფულს თუ არა გიყიო. „განა მე ცოტა მაქვს შავი-ქვა, წაილოს ყველა ადგილები, ღმერთმა მოახმაროს, ფასი არ მინდაო“.

აკაკი ასეთ პირობებში იწყებს შავი-ქვის ექსპლოატაციის საქმეს. 13 წელს ამ საქმეზე დენისა და კვალდაკვალ მიყოლის შემდეგ მაღაროებიდან გამოაქვს და ამზადებს შავ-ქვას. მუშაობას იწყებს წმინდა კაპიტალისტური წესებით. მოულოდნელად საბრუნავ თანხას (საკუთარი არ გააჩნდა, სესხად იღებს), ქიარობს მუშა ხელს და აბარებს ოსტრიაკოვს დამზადებული შავიქვის ჩასაბარებლად. ოსტრიაკოვიც დაიძვრება კისლოვოდსკიდან ფულის შოვნისა და გამდიდრების დიდი სურვილით, თორემ ასეთ საზიფათო ქვეყანაში ფებს როგორ დაღვამდა, ყოველ შემთხვევაში სიფრთხილეს თავი არ სტკივ.

და ეს პირველი ჩვენი ექსპორტორი მრეწველი ოსტრიაკოვი, განათლებული იურისტი, პროფესიით ნაფიც ვექილი, კისლოვოდსკიდან დაიძვრება საქართველოსაკენ 25 ყაზახ-რუსით და ერთი აფიცვრით, ისე, რომ გვეგონებათ ეს კაცი საომრად მიდის და არა სავაჭროდ.

ოსტრიაკოვის ასეთი ამბით მოსვლა საკმაო შეიქმნა, რომ ჩვენში მრავალს თვალი გახელოდა. ესლა კი დაინახეს, რომ აკაკი აღარ ზუმრობდა, რომ საქმე მართლა სერიოზული ყოფილა. რომ ამ საქმიდან მართლა შეიძლება გამდიდრება და გავტეება და შეიქნა ნამდვილი იმერული აქოტაჟი, ნამდვილი შეხლამეშობლა. მემამულე თვალების თავადურ კეცხნაობა იმის შესახებ რომ ადგილებს გააჩუქებენ, თავი გაანებებს და დამტვერილი საკუთრების „კუპზები“ მოიძიეს. ზოგიერთებს ასეთი არ აღმოაჩნდა, მაგრამ იხტიბარი მაინც არ გაიტეხეს და იმერულ ხრიკებს მიმართეს, სხვის საკუთრებაზე პრეტენზია განაცხადეს, და დაიწყო სასამართლოება და ინსტანციებში სიარული.

სალომე წერეთელ-ანდრონიკაშვილის მამულიც, რომელიც აკაკის იჯარით ჰქონდა აღებული, დაფიქსავანი გახდა, სალომესე კი არა ჩემი საკუთრებააო, მაღარო და მისი კებს შეეწირა აკაკის სამრეწველო საქმე. აი როგორ მოგვეთხრობს ამ ამბავს თვითონ აკაკი:

...დაფაცურდენ ჩვენებურად, ე. ი. გამართეს დავი-დარაბა და საჩივრები, რომ ეს ადგილები, სადაც შავ-ქვასა სთხრიან ჩვენია და არა სალომე წერეთლისაო.

შემიჭრეს ზგები და დამზადებული შავი-ქვა აღარ გამომატანის. ვიცოდი, რომ ყოველივე ეს ხრიკები იყო, მაგრამ რაღა უნდა მექნა. მივწერე წერილი ადგილის პატრონს, შევატყობინე გარემოება და სხვათაშორის ვთხოვე.

— ერთი წლისა და ნახევრის იჯარა გამორთმეული აქვს, ამოდენა ზრჯი გამიწევია, დღეს გატანა მინდა, რომ მყიდველს ჩავაბარო და მე კი ასეთი საქმე მემართება.

პასუხად მომივიდა:

— მე თვითონ ჩამოვალ ამ დღეებში და გავასწორებ საქმესაო.

თვენახევარი ვიცადე და ბოლოს მეორე წერილი მომივიდა:

— რადგანაც თქვენ იჯარის მეოთხე ვადა გაუშვით და დანიშნულ დღეს ხვედრი ფული არ შემოიტანეთ, მეც ავიღე და მანები ივანე მუხრან ბატონს გადავეცი. რადგან ის მეტს მაძლევსო (მე კი წლიურად 5.000 მანეთს ვაძლევდი).

ყველაფერს მოვფიქრებდი, მაგრამ ამისთანა მოტყუილებასა და ხრიკებს არ მოველოდი.

დავრჩი მშრალი რიყეზე.

ამდენმა წვალებამ 13 წლის ტანჯვამ და მოსვენებლობა ტყვილა უბრალოთ ჩამიარა. ეს რომ არ მაკებარეს ამოღებული და გამზადებული ქვაც კი გამიყიდეს და დამრჩა ხელში მხოლოდ სულები და პროცესები. მოკლედ რომ მოგვრა სიტყვა, ამ საქმის დენასა და წარმოებაში 13 წლის განმავლობაში 10 ათას თუმანზე მეტია ჩაყრილი და ეს ხარჯი არც არავის გაუკვირდება, ვინც კი იცის საქმე“.

ასე ტრალიკომიკურად დასრულდა აკაკი წერეთელის მოღვაწეობა მრეწველობის ფრონტზე. პირადათ თვით აკაკი წერეთელისათვის, მაგრამ ცხადია, მისმა საქმიანობამ უაღრესად დიდი სარგებლობა მოუტანა და მთელი ათეული წლობით დაამკარა ჩვენი ქვეყნის ამ უდიდესი სიმდიდრის ექსპლოატაცია.

იმ წმინდა იმერული „ხრიკების“ შესახებ, რომელმაც წაუხდინა დამოუშლა აკაკის სამრეწველო კარიერა, მთელი ეპოპეია დაიწერება, მაგრამ ეს ცალკე გამოკვლევის საგანია.

მხატვარი ალ. მრეველიშვილი ქართულ ფერწერითი ხელოვნების ისტორიაში უსათუოდ დაიკავეს ერთ-ერთ თავალსაზირო და მნიშვნელოვან ადგილს. მან აიწყო თავისი შემოქმედება წარსულის საუკუნის 90-იან წლებში. ამ დროიდან დაწყებული ვიდრე 1905 წლის რევოლუციამდე მთელი ეს ეპოქა უნდა ჩაითვალოს ალ. მრეველიშვილის მხატვრობის განვითარების საუკეთესო ხანად. ამ მხრივ ქართულ მხატვართა კავშირის მიერ მოწყობილი ა. მრეველიშვილის სურათების გამოფენა ატარებს რეტროსპექტიულ ხასიათს.

სრულიად თამამად შეიძლება ა. მრეველიშვილის მთელი მხატვრობა სამ მთავარ ხაზად დაიყოს. პირველი და მნიშვნელოვანი, რითაც იგი უსათუოდ შედის ქართულ მხატვრობის ისტორიაში, ეს არის სოციალურ-ხალხოსნური ხაზი. უნდა ითქვას, რომ წარსულ მხატვრობაში ჩვენ არა გვყავს მხატვარი, რომელიც ასე მკვეთრად და ძლიერად გამოხატავდეს გლეხობის სოციალურ მდგომარეობას მეფის დროს. ამ მხრივ ა. მრეველიშვილი უსათუოდ უნდა ჩაითვალოს ქართულ მხატვრობაში დაგვიანებულ „ხალხოსნურობის“ წარმომადგენლად. ეს არ არის 70-იან წლების ხალხოსნური მოძრაობა, ალექსანდრე მესამის ქუსლმა საშინელი რეაქცია დაამყარა მთელს ყოფ. რუსეთის იმპერიაში და ნაწილობრივ აღადგინა ბატონყმური უფლებები (1889 წ.). თავადი, ვაჭარი და პრისტავი უსასტიკეს ექსპლოატაციას უწევდნენ გლეხობას და სწორედ ამ დროს გამოდიან ქართულ ლიტერატურაში დაგვიანებულ „ხალხოსნურობის“ წარმომადგენლები სოფრომ მგალობლიშვილი (1851—1925) და ნიკო ლომოური (1852—1915), რომელიც აღწერენ გლეხობის მიძიმე მოთმარებას, რათა მკითხველში აღძრან მისდამი სიბრალული და გამოიწვიონ თანაგრძნობა. მხატვარი ა. მრეველიშვილი სწორედ ამ მწერლების გვერდით უნდა ჩავაყენოთ. შემცდარი ის აზრი ვითომ ა. მრეველიშვილის მხატვრობა თავის დასაყრდენს ნახულობდეს მუშათა კლასში. მიუხედავად იმისა რომ სწორედ 90-იან წლებიდან იწყობა მუშათა მოძრაობა, ვერც ს. მგალობლიშვილმა, ვერც ნ. ლომოურმა და ვერც ა. მრეველიშვილმა ვერ ნახეს მუშათა კლასი, რადგან მ. პოკროვსკის თქმით იმ დროს „ხალხოსნები, თავის თვალსაზ-

რისით, ვეღარ ნახულობდნენ ვერც ერთ საზოგადოებრივ კლასს, რომელსაც შეეძლო რევოლუციონური ბრძოლის გაძლიერება“. თავის გენიალურ გამოკვლევაში „ორი გზა“ აშხ. ლენინი იძლევა ხალხოსნური მოძრაობის სრულიად „საღს, კლასობრივ, მეცნიერულ შეფასებას“: „მარქსიზმი უყურებს ნახულობს მოძრაობას მთლიანად როგორც არა სოციალისტურ და არა მუშურ, არამედ—**წვრილ - ბურჟუაზიულ** მიმდინარეობას“. ამიტომ არის ძლიერი მრეველიშვილი სწორედ ამ სერიის სურათებში, როგორც ტენიკურად, ისე ფერების შეხამებით და კომპოზიციით, რადგან იგი მისი პსიქოიდეოლოგიას სავსებით შეესაბამება. ყველაზე ძლიერია უსათუოდ ცნობილი სურათი „დაბალი ლობე“. ამავე რიგს ეკუთვნის „სააღდგომო საკლავი“, „ლაღა“ „კანცელარიის წინ“, „საფლავის კურობევა“, „შავი სამღვდელთა“ (ყვავ-ყორანნი), „მკითხავთან“, „მამასახლისი“ და ყოფა-ცხოვრებითი სცენები „ბილეთის რიგში“, „ქურდაცაცები“, „შეჯიბრება“ და სხვა. უნდა ითქვას რომ ა. მრეველიშვილმა პირველმა წამოაყენა ქართულ მხატვრობაში სიუჟეტური სურათის პრობლემა. მისი სურათები არ წარმოადგენენ ჩარჩოში ჩამწყდულ სტატიურ მომენტებს, მის სურათებში უსათუოდ რაიმე „ამბავი“, ხდება,

ამიტომ მას უფრო ანასიათებს არა ის თუ „რა არის“ სურათში, არამედ ის თუ „რა ხდება“, ამაშია ა. მრეველიშვილის ძალა და სწორედ ამ მხრივ უნდა იყოს მისი მემკვიდრეობა შესწავლილი სოციალისტური სიუჟეტის შექმნის დროს.

მეორე ხაზი ა. მრეველიშვილის მხატვრული შემოქმედებისა—ეს ეგრე-წოდებული პარიზის პერიოდის ნახატები, თითქმის არ განსხვავდება პირველ ხაზისაგან. აღსანიშნავია ამ მხრივ „პარიზის უმუშევრები“, „მეცენატი“ და „განთიადი პარიზში“ სიუჟეტურად აგებული სიმდიდრის და სიღარიბის კონტრასტებზე. ყველაზე სუსტია ა. მრეველიშვილი თავის მხატვრობის მესამე ხაზით, რასაც ჩვენ ვუწოდებთ ალევორიტულ-პატრიოტულ ხაზს. წვრილბურჟუაზიულ მხატვრის შემოქმედება ხასიათდება მრავალნაირ წინააღმდეგობით, ამიტომ ვხედავთ ჩვენ ასეთ „უგამურ“ სურათებს როგორც „აწ განუტევი“ და კომპოზიციურად და ტენიკურად სუსტ სურათებს, როგორც ვეებერთელა „კრწანისის ბრძოლის შემდეგ“ და „უკანასკნელი მცველნი“.

შესანიშნავია აგრეთვე ა. მრეველიშვილი როგორც დიდი ოსტატი პორტრეტის („ი. ნიკოლაძე“ და მრავალი ეტიუდები) და პეიზაჟის („ფიქრი მტკვრის პირას“).

„ჩელუსკინის“ ექსპედიციის მონაწილე მათ შორის არის იბრაჟი შვიდო.

ბს ნავი ამოაქვთ ყინულოვან პინდორზე, ფოტო ტროიანოვსკისა

აი, ხეების ათასეული,
ტყის სახელმწიფოს მოყმე გმირები,
ხან მედიდურად თავ-აწეული,
ხან გლეხებივით მოგრეხილები!

ტყე, მხარტოტებით გადაგრეხილი,
მდიდარია—და ღრმაა ზღვასავით,
აქ უხვად ხარობს ზე და ზელოლი,
აქ ღამლამობით ხარობს ვარსკვლავიც!

მუშები ხეებს ჭრიან და ხედავ
ტყისთვის ჭრილობა გახდა საზარელ,
დაბლა, მეხივით ეცემა ხე—და
მისი დაცემა ცას აზანზარებს!

თითქოს ერთმანეთს დანაჯახები
წაჩოქებულან ხენი მაღალნი,
გაისმის მკვეთრი ხმა ნაჯახების
და ბირდაბირის ნელი ღალადი!

აი, ერთი ხე, თავს ძლივს იმაგრებს,
დაქსაქსულია ათას ტოტებად,
ხე უდრის ცამდე აწვდილ სიმაღლეს
და ცხრა ვაჟკაცის შემოტოლებას!

ხეს სიბერისგან თმა გაცვენია,
ალბად ხეებში სთვლიან ბელატად,
რამდენი რისხვა თავს დაცემია
ოხრად დასაღწე-დასარბევად?

ის გრძნობს ჭრილობას და ხმა ვერ
იღებს,
მოჭერილი აქვს ყელზე მავთული,
წინ ვერ მიდივა,
უკან ვერ იხევს,
თიას პროტესტივით
ხელ-აღმართული!

იქვე ბუკია მავთულს მოშტებით
ჩაფრენია—და... ხეტყის მუშები
საკუთარ ორთქლში ჩაძირულიყვნენ,

ბესამ იმდენი უნდა იგმიროს,
რომ წასაქცევად განწირული—ხე
თვისკენ, მავთულით გადმოიბიროს!

ჩაფიქრებულა თავისთვის, ალბად
იგონებს სხვა დროს და სხვა
მომავალს.

მავთულს მოეშვა, თანდათან, დაბლა
ჩაჯდა ჩიბუნის გასაბოლავად!

ახსოვს ერთ-ერთი ზაფხულის—
დილა,

ბუკიას თავის კარავში სძინავს:
ყურში ჩაესმის რაღაც კაკუნი
შორ—ხეობაში გადაკარგული...

კვლავ დააყურა
და სთქვა: ჭურღია,
ალბად ისევ ის
გამსახურდია!
ეს კაცი მაინც ამ ბოლო ხანში
ბესას ძალზე ჰყავს შემოჩვეული,
კოპიტა ხეებს დაარბევს, დასჭრის
და სახლში მიაქვს შეშა (რჩეული)!

წამოეპარა, იცნო: ერი-ჰა,
ერთის ნახტომით მოსჭრა მანძილი,
და მიადახა: „ვინ ოხერი—ხარ
რომ დამადექი თავზე ამდილით“?

წამოაქცია, შებოჭა რისხვით,
ყამაც იხელთა კუნძის მხლეჩავი,
ურტყამს—და, როგორც უწყლო
წისქვილი
ენას ვერ იდგამს გლენი ბეჩავი!

ამდენმა ცემამ, ყამის ტრიალმა
დასცეს ჯანი და... მხრებიც
მოღუნდენ.

...კიდევ იჭურდებ ძაღლის ტილავ?
გლენმა შებღავლა: ვარ ღორონთუმე
მე!

მოეშვა, ფეხი ჩაჰკრა მრისხანედ,
თავდაღწეული გარბის ჩაქჩაქით,
შერჩა ბუკიას (სურვილისამებრ)
გლენის ცემა—და,
გლენის ნაჯახი!..

ეს, რა დრო იყო, რა ჩინებულის,
ტანში—თუ, მკლავში —
გრძნობდა მხნეობას...
ტყაჩოს რისხვისგან დაშინებული
ტყეს გაუბრბოდა მოსახლეობა!

დღეს კი:
ტალღათა მძლავრი დინებით
გირტყამს ეამი—და,
გალრჩობს სივიფე...

ყვირი,
ნაპირებს ეპოტინებოდა
მაგრამ ამაოდ,
ვინლა მიგიშვებს?
უნუგეშოა და გულსაკლავი
წყალწაღებული კაცის ამბავი...

ასეთ ფიქრებში არის ბუკია,
ყრუდ შოილებენ ხენი მაღალნი,
კვლავ—ნაჯახების დაგა-დუგია
და ბირდაბირის ნელი ღალადი!

შორს კი:
ტყეშივე ქარი კივის—და
აწუხებს ხეებს შემოსეული...
საღლაც, საშინლად ჩხავის რკინისგზა
მატარებელის ქვეშ—მოქცეული...
უცებ:
გაისმა სტვენა საშინელ,
აურ-ზაურით
მორთეს მუშებმა,
ბესა დაიბნა, მავთულს მაშინვე
მოსწყდა ერთბაშად
და თავს უშველა!

ხე შეტორტმანდა გაბოროტებით,
(კლავს აგონია მწველი, ღალადი)
მილეწ-მოლეწა ხეთა ტოტები
და ძირს დაეცა ვით ბაყათარი!

წამოიშალა
ხროვა ტყისქართა
და წუთის შემდეგ
ისევ მიწყნარდა!

რაღაც ხმა ისმის, ნეტავ რა არი?
დააყურადნენ: კაცის ხმა არი...
—ვამე დედა, მომწყდა სხეული
კაცივით ყვირის ხე წაქცეული...

მიცვივდენ, ნახეს... საშინელება...
ხის ქვეშ აგლია შალვა გულბანი,
სახე დაღრეჯით და გაჭირვებით
ჩხავის და, მიწას ებრძვის
ფრჩხილებით...

ასტყდა განგაში,
ე(ი)ნ ბუკიას,
გაროზგის, ჯავრი ამოიყარეს,
ხელთ აიყვანეს დამბლა-დაკრული,
ტყის შარაპირზე გამოიყვანეს...

ამასობაში გაჩნდა მანქანაც,
სწრაფად, წამსაღარ დააყოვნებენ,
ვით ბალდახინში სდებენ ამხანაგს,
თვალს ნაღვლიანად გააყოლებენ...

მირბის მანქანა, მიჰკივის მინდორს
კვამლი და ნისლი ვადაფარა,
მისდევს მიჰკივის ქარი და... თითქოს
ისიც სასწრაფო დახმარება!

*) ნაწყვეტი პოემაა.

3. კანდალასი პოპონაიას

ზოგონება ძნელი საქმეა—დაუდევრობას ჩივნი მესხიერების ლაბორატორიაში. ჩვენ ვიფიქრებთ ბევრ რამეს, რაც შემდეგში ჩვენთვის ძვირფასი და დაუფიქარი ხდება და რის აღდგენისათვის გვიხდება ნაკლებ-ნაკლები მოგონებების შეგროვება.

მოლონის სურათის აღდგენა კი შეუძლებელი ხდება.

აი პირველი ნაწყვეტი. სოფელ ბაღდადის ახლოს არის მეტყვევს პატარა სახლი. პატარა ანკარა წყლიანი მდინარე ხანი ამ ადგილზე უხვევს და ქმნის ვითომდა ნახევარ კუნძულს, ნახევარ კუნძულის კიდეში დგას სოფთა თეთრი სახლი გარშემო და-არსებული ხეები. სიჩუმე სუფევს, ის წაივას კუინდის სურათებს, მასსოვს, განცვიფრებაში მომიყვანა ამ ლირიკულმა პიესებმა. მე ნამდვილად არ ვიცი ცხოვრობდა თუ არა ვალოდია იმ სახლში. სურათი კი ასეთია ბაღდადის მეტყვევების და ასე ჩამოჩა მესხიერებაში.

აი თვით მეტყვევ მაიაკოვსკი. პირველად ვნახე მაიაკოვსკი დედის. —ქუთაისის მასწავლებლის ბინაში რომ შემოვიდა. უკვე მომეჩვენა, რომ ოთახები დაპატარავდა.

მაღალი, ახოვანი მოხუცი, მხრებ განიერი, ღონიერი. წვერი გაყოფილი ორად. ის ეწეოდა მეტყვევს პირქუშ ცხოვრებას და მოკვდა ისე, როგორც ცხოვრობდა ტყეში: თითი გაიჭრა, ზედ თამბაქოს იყრიდა (წამლის არა საჯეროდა), სისხლი მიეწამლა და გარდაიცვალა. მისი ოჯახი უნუგეზოდ დარჩა.

უფროსი და ლიუდა მოსკოვში სტროგანოვის სასწავლებელში სწავლობდა მხატვრობასა და ქანდაკებას. მან წაიყვანა დაობლებული ოჯახი. გადავიდნენ მოსკოვში. იქირავეს ორი ოთახი, შაგრამ პერსიით ცხოვრება მთელი ოჯახისათვის ძნელი იყო, იძულებული იყვნენ ერთი ოთახი გაეჭირავენინათ. შემთხვევით დამქირავებული მე შევიქნენი, მოსკოვის უნივერსიტეტის სტუდენტი.

დებს,—ლიუდას და ოლიას ძალიან გაუხარდათ, რომ მცხოვრები გიქნები მე „ჩვენი ქუთაისელი“. განწყობილება თავიდანვე დამყარდა საუკეთესო, როგორც შეძლება იყოს თანამემამულეთა შორის, უცხო დიდ ქალაქში შეხვედრილების. მეოთხეს: ხომ არაფერი მექნება საწინააღმდეგო, რომ ჩემს ოთახში იცხოვროს ძამიკო ვალოდია. მე თანახმა ვაგნდი.

აი პირველი გაცნობა ვალოდიასთან, ყმაწვილ კაცთან. ის მთელი დღეები რაღაცა ხატავდა, თლიდა, მუშაობდა ზეზე.

ხერხისა და გამოწვის საშუალებით გამოყავდა სხვადასხვა სახეები. როგორც აღმოჩნდა, ისიც სტროგანოვის სასწავლებელში სწავლობდა. აკეთებდა ჩაჩოებს სურათებიასთვის და აჭიდდა. ამით ეხმარებოდა ოჯახს.

ოთახების მოწყობილობა ღარიბი იყო. ჩემს ოთახში იდგა: ზაგიდა, ორი სკამი, ლოჯინი და სავარძელი. მე ლოჯინზე მეძინე, ვალოდიას კი სავარძელზე. გვიან ღამით, დაძინების დროს, ვალოდიას არადროს არ დაავიწყდებოდა ეთქვა: „ღამე ნებისა“.

თავის ავტობიოგრაფიაში ვალოდიამ აღწერს, რომ პირველი ბოლშევიკი, რომელიც მან გაიცნო, იყო ვასო კანდელაკი, სინამდვილეში კი მან მალე ნახა მთელი გროვა ბოლშევიკებისა. ესენი იყვნენ მოსკოვის უნივერსიტეტის სტუდენტები, რომლებიც ბაასობდნენ, თამბაქოს ეწეოდნენ, ბევრს ჰდაობდნენ, ცხარობდნენ, მოკონდათ ზოგილი დასტა არალეგალური ლიტერატურისა. უკვე შეაძინებდნენ ყურში მედრომ ალკაჟდა ბაქს, შეფაცურდებოდნენ. მე ვამშვიდებდი: „ეს დასასხლისი ბიჭია, —ვალოდია მაიაკოვსკი. ჩვენი ბიჭია“.

გაცნობისა სწავლის და წერების შემდეგ ღროს მე „ბავშისათვის“ არ მეტკლა. ბავშვად მიმაჩნდა იგი. მახსოვს, როგორ გამევირდა, როცა მას მოკრძალებით და თან შიშით, რომ უარი არ ეთქვათ, მიპქონდა წასაკითხავად „რაიმე რევოლუციონური“. შემდეგ უკვე აღარ თხოულობდა, ლეიონი მიპქონდა და ყლაბავდა. ხან და ხან, როდესაც ამხანაგები მოვიდოდნენ, თავი მქებუნდა ხატვას, დაჯდებოდა კუთხეში და ხარბად ისმენდა.

ალარ მახსოვს, რისთვის მომიხდა სხვა ბინაზე გადასვლა. ვალოდიამ გულმოდგინეთ გააკეთა „სახსოვრად“ დიდი ჩაჩო, ზედ გამოსწვა სურათი — კრემლის კოშკი, ძირს წარწერა: გაუკეთა „ვოლ. მაიაკ“. ეს ესტად მაქვს შენახული.

მე დროგამოშვებით ვნახულობდი ჩემთვის სიმპატიურ ოჯახს.

ვალოდია გულმოდგინეთ გვთხოვდა გავგველაგებინათ გინეზ გრიში. ეს იყო ჩემს შიშველ მათთან დასახლებული ბინდარი, დეკადენტი, სპირიტი, მთარგმნელი. ის დიდი მოხერხებით აწყობდა სპირიტულ ტრიუკებს დემონსტრაციას. ვალოდია ცხოვრობდა, დასცინოდა და უნდოდა უსათუოდ გაგველაგებინათ.

1905 თუ 7 წელში, არ მახსოვს კარგად, შევედი მაიაკოვსკებთან, დიდი ხანი იყო რაც არ მენახა ისინი. არეულობა დამხვდა.

დღეა გარეგნულათ „მამაცი“ იყო. მითხრა: „შემოდით ჩემთან“ „ჩვენთან“ კი არ არის! —სად არის? ვითომ მე. —და-ქერილია“ იყო პასუხი.

სრულიად მოულოდნელი ამბავი იყო. ნუ თუ ბავშვებს იყრან? აღმოჩნდა, რომ ვალოდია ბავში არ იყო. ის მონაწილეობდა ფარული პოლიტიკურ წრეებში. ინახავდა არალეგალურ ლიტერატურას. ჩამოშლი იყო რევოლუციონერ მუშაობაში. უცდილი დედის საყვედურს: „აი თქვენი ლიტერატურა“. არც ერთი სიტყვა დედას, მიუხედავად დიდი ჯავრისა, სწველობიანი და თავდაპერილი იყვნენ. ვამახსენებ მოხუცი მეტყვევ მაიაკოვსკი.

ცნობრება გაგვყარა 1910 წელში.

მეორე შეხვედრა ვალოდიასთან მომიხდა დიდზე. იქ მე ვმასხურობდი. ვალოდია მოსწავლეობას იღებდა გათამაშებაში. აა იყო სულ სხვა, ახალი უტნობი ადინიანი ჩემთვის, ვლადიმერ ვლადიმერის-ძე, ბოკვის კამპანიაში, რალაც არაჩვეულებრივი გალსტუკით. თავმოწონედ უქროს თავი. გულთხალი შეხვედრა იყო. პოლიტიკაზე ვალოდია აღარ ლაპარაკობდა... არაფერს მეკითხებოდა, პირიქით, თავის თავზე ლაპარაკობდა. მე უკვე ვიცოდა, რომ მან შეერლობას მოკიდა ხალი. გავშორდით თითქოს სამუდამოდ.

მესამე შეხვედრა იყო 1923 წელში, მეგრზობის თეატრში. ესლა სულ ახალ აღამიანად მომეჩვენა. არაფერი ეტყობოდა უწინდელი. ეს ბოგემა აღარ იყო, არც მწერალი საშინელ გალსტუკით, ეს იყო ნადევილი ევროპიელი, საუცხოვოდ ჩაქნული. ის წაგავდა ამერკის. ის დიდოდა მტკიცე ნაბაჯით, მედგრად იკვლევდა გზას, ლაპარაკობდა ევროპასა და ამერიკაში მოგზაურობის შესახებ. მას უკვე თვალს აყოლებდნენ უკან: მაიაკოვსკი, მაიაკოვსკი, — ჩურჩულებდნენ მაყურებელი. უკანასკნელი შეხვედრა გვქონდა 24 წელში. მენშევიკების ავანტურის ბნელ დღეებში. ვალოდია კიდევ უფრო გაუზოდილა, დადინჯებულა, პირქუში გამსდარა. ჩვენ დავიარეთ ტფილისი. დავათვალერეთ ძველი ქალაქი. მოვიხატულე სარდაფები, შემდეგ ის პოეტების კასანაიამ ჩამომამორა და აღარ მინახავს.

უკანასკნელ შეხვედრის დროს, მ.გ. მოიგინა ჩარჩო „კრემლის კოშკი“, ჩვენი პირველი გაცნობა. მის ლომიერ კილოში გამოიხატებოდა თბილი გრძნობა, რომელიც, როგორც მე მომეჩვენა, შეეხებოდა იმ პერიოდს მისი ცხოვრებისა, რომელიც მოსთვის ძვირფასი იყო.

კოლხიდის პლანტაციებში

მ. უ. მ. უ. ს. კ. კ.

დაბურულ ბუჩქებს თვალი ვერ იკვლევს მზიურ კორდებზე ჰყვავის იები, ხარობს იზრდება, ძალონეს იკრებს კოლხიდის ჩაის პლანტაციებში! მზივან მრავალჯერ დანაშუქები მეკრდვასხილია მიწის ბარაქა, და ზედ აშლილი ჩაის ბუჩქები ვუყვადებთან ვხედავ თანდათან! ვის ეკონება ჩაიხინებული ტროპიკული ხე მორცხვად დახრილი, როს ლიმონებით დამძიმებული მხარეს აშუქებს ცეცხლის ალივით! ხედავ: მდინარე თბილი, რძისავით, მწვანე ფოთლებში ლელავს შრიალებს, შიგ ორავული მენიხბესავით

კუდის მოქნევით გაისრიალებს! დაბურულ ბუჩქებს თვალი ვერ იკვლევს მზიურ კორდებზე ჰყვავის იები, ხარობს იზრდება ძალონეს იკრებს კოლხიდის ჩაის პლანტაციებში! ანდამატივით მიმზიდველია გსურს მოშორდე და გეღარც შორდები, შორს... ჩინჩარების იქით მღერიან თუ როგორ ხარობს ჩაის კორდები! რომ არ გიმღეროთ გულს დამაკლდება ჩაის ბუჩქები უნდა გიძღვროთ, ეს რტოები რომ დავუტკაცებდა ვიცო: მომიზღავს სამაგიეროს. ვიწყებ სიმღერას, ალი გედებათ ესლა იზრდებათ, უცინით ბეოლებს,

მიტყერს, შრიალებს, აღარ ჩერდება ლერწმის ხეებში ლიმონს აუროლებს! თქვენი ხსენება გულს არ მომივდეს მწესუმწირასთან ხარობთ, ღლანებთ, ლხენით შეგესახებ: ვაშა კოლხიდშენს და გადმოქორჩილ ჩაის ბაღნარებს! შენ უნდა მოხსნა, უნდა აღკვეთო. საზღვარგარეთულ ჩაის იმპორტი, რომ შენი ძალა გულში აღგვენთოს მელღვარე ზღვების სანამირომდი. მწვანე ფოთლებით მიწა დავფარეთ აიკრივებით კორდზე იები, გაიხარეთ და ჩვენც გაგვახარეთ კოლხიდის ჩაის პლანტაციებო!

გავიდა ორი წელი რაც გამოქვეყნდა საკავშირო კომუნისტური პარტიის (ბ) ცეკას ისტორიული დადგენილება „სალიტერატურო სამხატვრო ორგანიზაციების გარდაქმნის შესახებ“.

მეორე წლის თავზედ უფრო მეტი კონკრეტული ფაქტებით მტკიცდება ამ დადგენილების სისწორე. რაში მღვდმარეობდა დადგენილების შინაარსი და მნიშვნელობა? უპირველეს ყოვლისა იმაში, რომ ამ ორი წლის წინ პარტიამ ნდობა გამოუცხადა ხელოვნების ფრონტზე შემოქმედებითი მუშაყთა დიდ უმრავლესობას, რომელიც დარწმუნდა რა ჩვენი ქვეყნის სოციალისტური მშენებლობის წარმატებაში, მტკიცედ დადგა საბჭოთა ხელისუფლების პოზიციებზე, არა მხოლოდ დეკლარატიუოდ, არამედ თავის შემოქმედებითი პრაქტიკით.

პროლეტარულმა სახელოვნო ორგანიზაციებმა, რომელთაც თავის დროზე დიდი როლი ითამაშეს ხელოვნების ფრონტზე პროლეტარულ იდეოლოგიურ პოზიციების განმტკიცების საქმეში, სოციალისტურ მშენებლობის შემდგომი ისტორიული განვითარების გასწვრივ, მიუხედავად პარტიის მითითებისა, დროზე ვერ გარდაქმნეს თავისი ორგანიზაციული მუშაობა, რომ უზრუნველყოთ საბჭოთა ფართო შემოქმედებითი მუშაყების ჩაბმა სოციალისტურ კულტურის მშენებლობაში.

უკანასკნელ ხანებში, 23 აპრილის დადგენილებამდე პროლეტარულ-ლიტერატურულ ორგანიზაციების მუშაობაში ადგილი ჰქონდა ორგანიზაციულ - შემოქმედებით კარჩაკეტილობას, ჯგუფობრივობას, რაც არსებითად ხელს უშლიდა პროლეტარულ საბჭოთა ხელოვნების განვითარებას. ორგანიზაციული ხელმძღვანელობის შემცდარი სახი თავის უარყოფითი გავლენას ახდენდა მხატვრულ შემოქმედების კონკრეტულ პრაქტიკაზე, რომელიც გამოიხატებოდა ლიტერატურის და ხელოვნების ჩამორჩენაში სოციალისტურ მშენებლობის ამოცანებიდან. ამიტომ გაუქმებულ იქნა სახელოვნო ორგანიზაციების ძველი სტრუქტურა და შეიქმნა საბჭოთა ლიტერატურის და ხელოვნების მუშაყთა მთლიანი კავშირები, კომუნისტური ფრაქციებით.

განვლიო პერიოდში პარტიის ცეკას დადგენილების სისწორე და დროულობა დამტკიცდა საბჭოთა ხელოვნების უდიდესი აღორძინებით, დაიწერა და შეიქმნა მთელი რიგი წიგნებისა, რომანებისა, კომპო-

ზიციების, ფილმებისა და სხვა სახის მხატვრულ ნაწარმოებთა, რომელნიც გმირული სოციალისტური მშენებლობის ამოცანების სიმალღეზე დგანან.

23 აპრილის დადგენილებამდე არსებული პროლეტარული კინემატოგრაფიული ორგანიზაციებიც, კერძოთ რევოლუციონურ კინემატოგრაფისტთა ასოციაციაც, ისეთსავე შეცდომებს უშვებდა თავის ორგანიზაციულ შემოქმედებითი მუშაობაში, როგორც პროლეტ-ლიტერატურული ორგანიზაციები.

უკანასკნელ წლებში საბჭოთა კინემატოგრაფიის ერთ-ერთ მთავარ ამოცანას შეადგენდა შექმნილიყო ნელდულის და ტექნიკური აპარატების უცხოეთისგან დამოუკიდებელი, საკუთარი ბაზა (ფაბრიკა, გადამამუშავებელი აპარატები და სხვა). ასეთსავე ამოცანას შეადგენდა ხმოვანი კინოს ტექნიკური ათვისების საქმე.

23 აპრილის დადგენილების შედეგად დაიწყო საბჭოთა მხატვრული კინემატოგრაფიის აღორძინება, უკვე საკუთარ ტექნიკურ ბაზაზე. პირველი სანიმუშო ხმოვანი მხატვრული ფილმი „შემხვედარი“ რეჟისორები, (ერმლერი და იუტკევიჩი) გამოშვებულ იქნა ლენინგრადის ფაბრიკის მიერ. „შემხვედარს“ უდიდესი მნიშვნელობა ჰქონდა საბჭოთა კინემატოგრაფიის განვითარებაში, როგორც პირველ ფილმს შემოქმედებითი გარდატეხის და წინსვლის მაჩვენებელს 23 აპრილის დადგენილების შემდეგ.

საბჭოთა კინემატოგრაფიის ძველი ხელმძღვანელობის შემცდარი პოლიტიკის წყალობით, წარმოებიდან თითქმის განდევნილი იქმნა მხატვრული ფილმები. ყველა კინო-ფაბრიკები (თუ არ მივიღებთ მხედველობაში ამხადებდა ეგრედწოდებულ „აგიტპროპ-ფილმებს“, ე. ი. უსიუჟეტო სურათებს, სადაც თანამედროვე პოლიტიკური იდეები ზერელე აგიტაციურ დონეს არ სცილდებოდა. საქართველოს სახანმრეწვეშიც 1932 წელს მხოლოდ ერთი ნახევრად მხატვრული ფილმი იქნა გამოშვებული. ასეთ მდარე ხარისხის მხატვრულ პრაქტიკას საფუძვლად ედო შემცდარი თეორია „დოკუმენტალური კინოსი“, რომელიც უარყოფს რასინამდვილის პროცესში გარკვეულ მსოფლმხედველობით ჩარევას, მისი მხატვრული ორგანიზაციის მიზნით, საბოლოო ანგარიშში იწვევს შემო-

ქმედებითი მასალის **განმარეობა** და სქემატიზმს.

ასეთ მღვდმარეობაში უდიდესი როლი ითამაშა ცეკას 23 აპრილის დადგენილებამ. მოხდა ძირითადი გარდატეხა მხატვრული ფილმების შესაქმნელად. უდიდესი როლი ითამაშა პარტიის გენიალური ბელადის ამბ. **სტალინის** ლოზუნგმა საბჭოთა ხელოვნების სოციალისტური რეალიზმის გზით განვითარების შესახებ. დრამატურგია საბჭოთა ხელოვნების წამყვან ჟანრათ იქმნა გამოცხადებული. აქედან დაიწყო უახლოეს წლებში ლიტერატურის და კინოს დაახლოებაც. საბჭოთა მწერლები მოვიდნენ კინო-წარმოებაში. საბჭოთა მწერლების და კინო შემოქმედებითი მუშაყების დაახლოებამ თავისი დადებითი შედეგი მოგვცა. კინო-წარმოებაში გაშვებულ იქნა თანამედროვე აქტუალური თემატიკის მქონე მხატვრული სცენარები. აგრეთვე პრაქტიკულად დადგა საკითხი ლიტერატურის კლასიკოსების კინემატოგრაფიული გაფორმების შესახებ.

1933 წლის განმავლობაში სახანმრეწვეში 1932 წლ. ერთის მაგიერათ; 7 მხატვრული სურათი იქნა გაშვებული. ამათგან 5 თანამედროვე და 2 ისტორიულ-რევოლუციონურ მასალაზე.

დამთავრდა წარმოებაში და მზად არის ეკრანისათვის: მხატვრული ფილმი „უჟმური“, სცენარი შ. დადიანის და ნ. ლოლობერიძის. **რეჟისორი ნ. ლოლობერიძე**. თემა ვითარდება კოლხიდის ჭაობების ამოშრობის მასალაზე. „უჟმური“ პირველი მხატვრული ფილმი სახანმრეწვეში, რომელიც 23 აპრილის დადგენილების შემდეგ გამოიღეს ეკრანზე. ამ ფილმში შედარებით უფრო იგრძნობა მხატვრული ფილმის ჟანრის დაუძლელობა. სურათში მასალა მოცემულია უფრო დოკუმენტალური-ესტეტიური თვალთახედვით, ვიდრე იდეურათ წარმართულ მკვეთრი სიუჟეტის სახეობში.

უკვე გამოშვებულია ეკრანზე მხატვრული ფილმი „უკანასკნელი ჯვაროსნები“. სცენარი და დადგმა **რეჟისორი ს. დოლიძის**. თემა შეიცავს პატრიარქალურ-გვაროვნულ წყობილების ნაშთების, უარყოფით, კლასიურათ მტრულ გავლენას კოლექტივიზაციის გზაზე დამდგარ სოფელზე. უფრო კონკრეტულოდ: მეზობელ ხალხების სხვისურების და ჩაჩენების ნაციონალურ შუღლის დაძლევის კოლექტივიზაციის გზით. ფილმში მკვეთრათ დასმული პოლიტიკუ-

ჩი პრობლემა ავტორის მიერ ძირითადში დაძლეულია, რომ თვითონ მასალის ხასიათი არ ითხოვდეს უფრო დრამატიულად დაჭიმულ და ღრმა ემოციონალურ გადაწყვეტას. მზათ არის აგრეთვე ახალგაზრდა რეჟისორის ს. ფალავანდიშვილის მხატვრული კომედიური განხრის ფილმი „უუუუნას მზითევი“. თემა ფრიად აქტუალურია: გლეხის კერძო მესაკუთრეობითი პსიხოლოგიის გარდაქმნა კოლმეურნეობაში.

სამწუხაროდ კომედიური ჟანრი ფილმში მთლიანად არ არის დაძლეული. ფილმში შექმნილი კომედიური მდგომარეობაში უფრო მსუბუქ გროტესკის შთაბეჭდილებას სტოვებს.

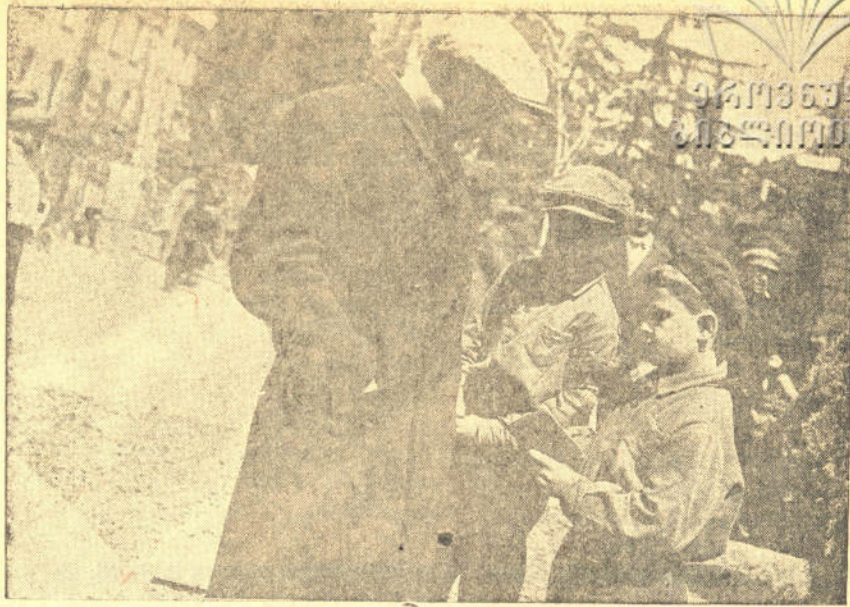
წარმოებაში დამთავრების პროცესში იმყოფება მხატვრული სურათიკომედია „ნახვამდის“. სცენარი ბ. კუპრაშვილის, რეჟისორი გ. მაკაროვი. თემა იშლება ისტორიულ-რევოლუციონურ მასალაზე—თავდადებულ ბოლშევიკ-რევოლუციონერების ჯგუფის ბრძოლა — მეფის პოლიციის და სამოსამართლო-საგამომძიებლო ორგანოებთან.

მონტაჟის და დამთავრების პროცესში იმყოფება პირველი ქართ. ხმოვანი - მოლაპარაკე მხატვრული ფილმები: „ხელისუფლებისაკენ“ რეჟისორი მ. ჭიაურელი. ფილმის თემატიკურ ამოცანას შეადგენს აჩვენოს ადამიანის — ბოლშევიკის ზრდა მეფის რეჟიმის და სამოქალაქო ომების განვითარების პირობებში. — და „არშალა“ სცენარი ი. მოსაშვილის, რეჟისორი ლ. რონდელი. თემა ეხება საბჭოთა სოციალისტური ინდუსტრიის შექმნას ნახევრად პატრიარქალურ წყობილების ნაშთების მქონე რაიონში. (ყაზბეგის ანდეზიტის მასალაზე).

განვლილ პერიოდში სახკინმრეწვის მხატვრულ პროდუქციაში მოხდა ძირითადი გარდატეხა, უმთავრესად თანამედროვე აქტუალური თემატიკის მიმართულებით. ამ თემატიკის — არა ზერეღე აგიტაციური დამუშავებით, არამედ იდეური-სიუჟეტური კინემატოგრაფიის შემოქმედებითი გზით.

ცხადია თუ ასეთ გარდატეხას მივალწივთ გასულ საწარმოო წლის განმავლობაში — უფრო მეტს უნდა მოველოდეთ ახალ 1934—1935 წლ. საწარმოო გეგმიდან. ასეთი პერსპექტივები იშლება. თუ მივიღებთ მხედველობაში ჟიანასკნიო ხანებში საქ. საბჭოთა მწერლების უშუალოდ დაახლოვებას კინო-წარმოებასთან, კინო-რეჟისორებთან, რაც საწინდარია ახალი მხატვრული და უფრო ძლიერი გამარჯვებისა.

ამეზად წარმოებაში გაშვებული იქნა მთელი რიგი სცენარების: მხოვანი სცენარი „ხიდი ენგურზე“. სცენ-

პიონერები ძალაჰის კათილმოწყობის ბრძოლაში

პიონერული სადარაჯო 57. მორიგე პიონერები აჯარიმებენ მოქალაქეს მწვანე ნერგების დაცვის წესის დარღვევისათვის.

ნარი გ. გუგუნიასი. რეჟისორი ალ. წუწუნავა. თემა იშლება თანამედროვე სცენათის მასალაზე. „ბრმა“ — სცენარი გ. მდივანი და ლ. ესაკიას. რეჟისორი ლ. ესაკია. თემა ეხება ტექნიკური ინტელიგენციის პრობლემას ისტორიულ განვითარების გასწვრივ საბჭოთა ხელისუფლებამდე. სცენარის „მდინარის იქით“. სცენარი ი. მოსაშვილის, რეჟისორი შ. ბერიშვილი. თანამედროვე ლეკეთის მასალაზე. მულტიპლიკაციური საბავშვო ხმოვანი სცენარი „მზისაკენ“ სცენარი ლ. ჭიაურელის. რეჟისორი ვ. მუჯირი და სხვ.

აგრეთვე სცენარულ-დრამატურგიულ პროცესში იმყოფება მთელი რიგი თემებისა და მასალებისა, რომელსაც ამუშავებენ საბჭოთა მწერლები კინო-რეჟისორებთან ერთად: მ. ჯავახიშვილის „არსენა მორაბდელი“, კ. ლორთქიფანიძის „ძირს სიმინდის რესპუბლიკა“, დ. შენგელიას „კლდეები“, ა. ქუთათელის „ამბავი მთაში“, დ. გაჩეილაძის „თეთრი კლდეთა შორის“. ი. მოსაშვილის და დ. გაჩეილაძის „წითელი ახლოზი“ (სა მხრეთ ოსეთის მასალაზე). ა. ადამიას „აჩიგვარა“. (აფხაზეთის მასალაზე) და სხვა.

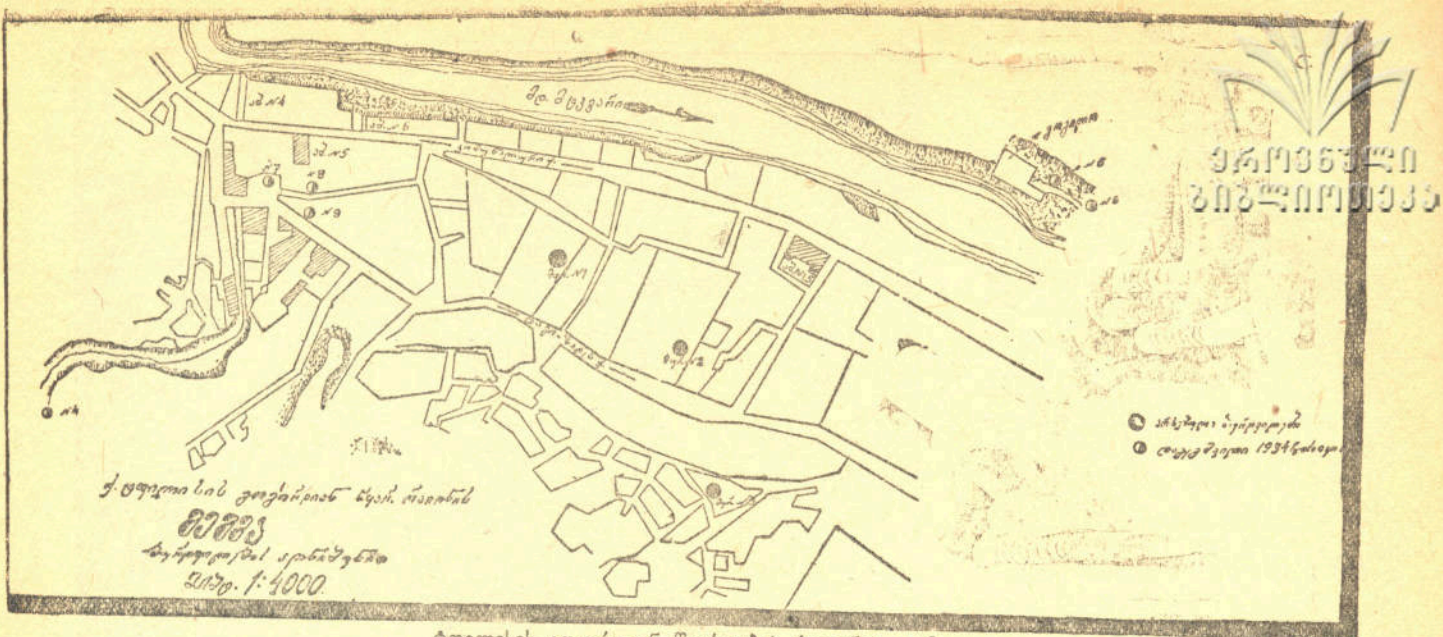
მიუხედავად წარმოდგენილ უამრავ თემებისა და მასალებისა 1934-1935 საწარმოო-საფინანსო გეგმა ჯერ კიდევ საფრთხეშია. რადგან წარმოდგენილი მასალები ითხოვენ სათანადო სცენარულ-დრამატურგიულ დამუშავებას, რომ შეიძლებოდეს მათი წარმოებაში გაშვება ამისთვის საჭიროა მწერლებისა და კინო-რეჟისორების მეტი ორგანიზებული და შემოქმედებითი დაახლოვება, კინემატოგრაფიული ტექნიკის დაუფლების

და საერთო შემოქმედებითი მეთოდის საფუძველზე.

გასულ წელს ეხლანდელი თემატიკური გეგმის შედგენის დროს ზოგიერთ კინო-მუშაკების მიერ დაშვებული იქნა შეცდომა, რომ თითქო საკავშირო მნიშვნელობის თემები ადგილობრივ არ მოიძებნება, რომ ამისთვის საჭიროა აუცილებლად ტერიტორიალურად ცენტრალურ მასალაზე მუშაობა. ასეთი ინდეფერენტული დამოკიდებულება ადგილობრივ ნაციონალურ მასალისადმი ბუნებრივად ბაღებს მეორე შეცდომას, ადგილობრივ ფაბრიკის კადრების მსახიობები და სხვა) უგულებელყოფას. ეს შეცდომა აუცილებლად გამოსწორებულ უნდა იქნას.

23 აპრილის დადგენილების საფუძველზე სახკინმრეწვში დაწყებულ იდეურ-შემოქმედებითი გარდაქმნის პროცესში, ჯერ კიდევ არ აღმოფხვრილა სოციალისტური სინამდვილის ბურჟუაზიული ფორმალიზმის და მექანიკური ასახვის ელემენტები. ამის ერთ-ერთი მიზეზი უნდა ვეძიოთ ადგილობრივ პროლეტარულ კინემატოგრაფიულ საზოგადოებრივობის სისუსტეში. საქართველოს რევოლ. კინემატოგ. ასოციაცი. მხოლოდ ქაღალდზე არსებობს. ამ ორგანიზაციას სიცოცხლის ნატამალი აღარ ეტოვება.

საჭიროა ბოლშევიკური მკვეთრი თვითკრიტიკის გზით ვაზილოთ, ახლად აღმოჩენილ რეჟისორ რომის, რომოვშინის ელემენტები სახკინმრეწვის სინამდვილეში. ზოგიერთი კინოშემოქმედებითი მუშაკების წვრილბურჟუაზიული ანარქიზმი და უპასუხისმგებლობა დიდ გარღვევას ქმნის წარმოებაში.

ტფილისის გოგირდიან წყაროების რაიონის გეგმა

ბზილის ბალნეოლოგიური კურორტი

პ. ს. მიწაძის წარმოსახვა

ტფილისის მომავალ ბალნეოლოგიურ კურორტს, რომელიც ამ ბოლო დროს იპყრობს ფართო საზოგადოებრივ ყურადღებას, მნიშვნელოვანი ისტორიული წარსული აქვს.

ჯერ კიდევ ასი წლის წინ პაროტმა მიაქცია ყურადღება ტფილისის გოგირდოვან წყლებს. უფრო გვიან აკადემიკოს აბიხის და ექიმ კარპოვიჩის მიერ დასმული იყო საკითხი ამ წყლების ბალნეოლოგიურ მნიშვნელობის და მისი სამკურნალო მოხმარების აუცილებლობის შესახებ. ტფილისის ქალაქის სათათბირომ კავკასიის ექიმთა საზოგადოების წინადადებით მრავალჯერ განიხილა ეს საკითხი...

1888 წელს ნიკო ნიკოლაძის მიერ შედგენილი იყო საეციალური კომისია გოგირდოვან წყლების საექიმო მოხმარების საკითხის დასამუშავებლად. 1898 წელს სათათბიროს წევრმა ცურინოვმა წამოაყენა წინადადება სააქციო საზოგადოების შექმნისა გოგირდოვან წყლების სამკურნალო მოხმარების მიზნით. 1904 წელს ამ მიმართულებით ექიმ ლუნიცევიჩის თავმჯდომარეობით შემდგარმა კომისიამ დაიწყო მუშაობა. 1907 წელს ტფილისის გოგირდოვან წყლებს საზოგადოებრივი მნიშვნელობა მიანიჭეს. 1910—11 წ. კოლონიუშევსკის და სხვათა მიერ წარმოებული იყო ახალი გეოლოგიური გამოკვლევები და წყლის დებეტის განსაზღვრა. 1915 წელს შედგენილი იქნა მთელი რიგი პროექტებისა და ხარჯთაღრიცხვისა. 1919—20 წლებში

ბზი სელმეორედ წამოიჭრა ეს საკითხი.

მიუხედავად მრავალი დადგენილებებისა, და კომისიებისა საქართველოს გასაბჭოებამდე ამ მიმართულებით არაფერი არ გაკეთებულა.

1921 წელს ტფილისის გოგირდოვან წყლების მომავალი ბალნეოლოგიური პერსპექტივებით დინტერესდა ჯანსახკომის სამკურნალო გაყოფილება.

ტფ. აღმასკომის და ქ. ჯანგანყოფილების ინიციატივით რამდენიმეჯერ ჩატარდა გაფართოებული თათბირი. მიუხედავად ამისა, ამ პერიოდში ვერ იქნა პრაქტიკული ღონისძიებანი მიღებული, რომლის ნიშნზე—საქირო წინასწარი პილროგეოლოგიური, ქიმიური და სხვა კვლევითი მეცნიერული მუშაობის ჩატარებლობა გახლდათ.

1924 წლიდან ტფილისის აღმასკომის და ჯანგანყოფილების დირექტივით დაიწყო გოგირდოვან წყლების ქიმიური გამოკვლევა ქიმიკოსმა კუბცისმა და ყოფილ ირაკლის აბანოსთან ჩამოყალიბდა გოგირდოვან წყლების სამკურნალო, სადაც დაიწყო ამ წყლების სამკურნალო თვისებების სისტემატიური შესწავლა.

ტფილისის გოგირდოვან წყლების სამკურნალო ზეგავლენის შესწავლა, ფიზიკო-ქიმიური გამოკვლევები, წყლების საერთო დებეტი, მისი ტემპერატურა, ტფილისის და განსაკუთრებით ამ რაიონის კლიმატურ პირობების თავისებურებანი და მრავალი სხვა, დაედო საფუძვლად იმ სერიოზული სამეცნიერო-კვლევითი, პილრო-გეოლოგიური და აღმშენებლობითი მუშაობის დასაწყისს, რომელიც მომავალ ბალნეოლოგიურ კურორტის ურყევ საფუძველს წარმოადგენს.

იბადება კითხვა რას წარმოადგენს ტფილისის გოგირდოვანი წყლები? სად უნდა გაშენდეს ბალნეოლოგიური კურორტი? რა პრაქტიკული ღონისძიებებია მიღებული ამ კურორტის მოსაწყობად?

ტფილისის გოგირდოვანი წყლების საბოლოო და საერთო ქიმიური ანალიზი ასეთ სურათს იძლევა: 1 ლიტრ წყალზე კვრივი ნაშთი 0,293 გრ. უდრის. გახურების დროს დანაკარგი 0,016 გრ. რადიო-აქტივობა ერთობ მცირე აქვს 0,80—1,25-მდე ერთეულამდის. ტემპერატურა 36 გრადუსიდან 43 გრადუსამდე აღწევს, რაც ამ მინერალურ წყლის ფრიად დადებით თვისებათ უნდა ჩაითვალოს, რადგან ასეთი ტიპის წყლები ჩვეულებრივი საბანაო დაწინაშელების შემთხვევაში ხელოვნურ გათბობა-გაციებას ნაკლებ საჭიროებს.

ტფილისის გოგირდოვანი წყლების ფიზიკო-ქიმიური თვისებები იძლევა საბაზს ეს წყაროები ჩაეთვალოთ სამკურნალო თერმალურ და პიპერთერმალურ პილროსულფიდურ აკროთერმების ტიპათ. ამ წყლების თავისებურება და სამკურნალო თვისებები ტფილისის გოგირდოვან წყლებს ევროპის ცნობილ მინერალურ წყაროების და კურორტების

დონტორი — როგორცაა: ვალდერი, ამელე-ბენ, ლე-გერნე კორე, ლე-პრესტ, ბარე და სხვა. გოგირდოვანი წყლების რაიონში აღმოჩენილია 40-მდე თერმალური კერა. წყლის საერთო დეპეტი ახალ აღმოჩენილ კერებით 200.000 ვედროს აღწევს დღე-ღამეში, რაც მომავალ ბალნეოლოგიურ კურორტის გამტარუნარიანობას ადიდებს და იგი საშუალებას იძლევა სამკურნალო და პიგიენტური მიზნით მოხმარებისას.

✱

მომავალ ბალნეოლოგიურ კურორტის ზონა შემდეგ საზღვრებშია წარმოდგენილი: ჩრდილო-აღმოსავლეთით მტკვარი, ჩრდილო-დასავლეთით მაიდანო, სამხრეთ-დასავლეთით სეიდაბადის სიმაღლეები და სამხრეთ აღმოსავლეთით კრწანისის მიდამო. მტკვრის ნაპირიდან დაწყებული სეიდაბადამდე ეს ზონა 400—600 მეტრის სიმაღლეზეა ზღვის დონედან, შემდეგ მაჯორამდე სიმაღლე თანდათან მატულობს და 1300 მეტრს აღწევს, ეს ის ადგილებია, სადაც განზრახულია კლიმატიურ სადგურების გაშენება.

ბალნეოლოგიურ კურორტის მშენებლობისას მხედველობაშია მიღებული კუმიის ტბის ტალახის და ახტალის ტალახის მოხმარება, რაც ტფილისის კურორტს ბალნეოლოგიური კომბინატის ხასიათს აძლევს.

ტფილისის ბალნეოლოგიური კურორტის გენერალური გეგმა კურორტის ინსტიტუტში მუშავდება.

✱

1933 წლის დასაწყისამდე ბალნეოლოგიურ კურორტის სამუშაოებს ქალაქის საბჭო აწარმოებდა, რომელიც დაუშვებელ უპასუხისმგებლობას იჩენდა ამ ფრიად მნიშვნელოვან საქმისადმი. ქალაქის საბჭო გატაცებული იყო მხოლოდ და მხოლოდ ჰაეროვან გეგმით, სინამდვილეში კი ამ მიმართულებით ძლიერ ცოტა კეთდებოდა. ეს გარემოება სრულიად სამართლიანად და დროულად ამხილა აბს. ლ. ბერიამ საქ. კ. პ. (ბ) ტფილისის კომიტეტის და ტფილისის საბჭოს გაერთიანებულ პლენუმზე 1933 წლის 22 სექტემბერს წარმოთქმულ სიტყვაში.

ამს. ლ. ბერიას სამართლიანი მითითება საფუძვლად დაედო საქ. კურორტთა მთავარ სამმართველოს კურორტოლოგიის ინსტიტუტის მუშაობას ტფილისის ბალნეოლოგიური კურორტის მშენებლობის დარგში, რომელიც ხელმძღვანელობს ამ სამუშაოებს 1933 წლის დასაწყისიდან.

უნდა აღინიშნოს, რომ მიუხედავად ამისა, ჯერ კიდევ არა სრული

გარდატეხა მომდინარეობს ბალნეოლოგიური კურორტის მშენებლობაში ადგილი აქვს რეალურ 1933 წელში გათვალისწინებულ გეგმის შეუსრულებლობას.

აღვნიშნავთ იმ სამუშაოებს, რომელიც დღემდის ჩატარებულია ტფილისის ბალნეოლოგიური კურორტის მშენებლობის დარგში.

ბალნეოლოგიური კურორტის ტერიტორიაზე ჰიდრო-გეოლოგიური მუშაობა 1931 წელში დაიწყო. ეს მუშაობა დღესაც გრძელდება, რომელსაც ამიერ-კავკასიის საბჭოთა გეოლოგიური ტრესტი აწარმოებს კურორტოლოგიის ინსტიტუტის ჰიდრო-გეოლოგიური სექტორის დაკვეთით და ამავე სექტორის კონტროლის ქვეშ.

ჰიდროგეოლოგიურ პარტიას მოწყობილი აქვს სპეციალური ქიმიური საველე ლაბორატორია, რომელიც სისტემატიურად აწარმოებს დაკვირვებებს წყლების ფიზიკო-ქიმიურ თვისებებზე.

1933 წელს ტფილისის ბალნეოლოგიური კურორტისათვის განკუთვნილი იყო ერთი მილიონი მანეთი. აქედან ჰიდროგეოლოგიური კვლევისათვის 150.000 მანეთი, სხვა სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობისთვის 50.000 მანეთი და ახალი საბაზანო შენობის აგების დაწყებისათვის 800 ათასი მანეთი.

საბაზანო შენობა აიგება № 1 ჰაბურდილთან. სამუშაოს აწარმოებს საქართველოს კურორტმშენი კურორტოლოგიის ინსტიტუტის მითითებით და პროექტით. ამ შენობის მშენებლობა 1934 წელში დამთავრდება. მასზე დღემდე საქ. კურორტმშენის მონაცემით, 185.000 მანეთია დახარჯული.

ტფილისის საკურორტო რაიონის კლიმატის და კერძოდ მიკრო კლიმატის შესწავლა მოგვეცემს მეცნიერულ დასაყრდენებს სხვა და სხვა სამკურნალო დაწესებულებების, სოლარიუმების და სხვათა მოწყობისათვის.

კლიმატის შესწავლის ის პროგრამა, რომელიც 1933 წელში უნდა შესრულებულიყო ითვალისწინებს:

1) ცენტრალური სადგურის მოწყობას კურორტის ზონის ტერიტორიაზე, რომელიც უზრუნველყოფილი უნდა იქნეს თვითმწერი იარაღებით.

2) დამატებითი სადგურების მოწყობა კურორტის ზონის მაღალ ნაწილში და კრწანისის ხეობის ბოლო ნაწილში. 3) კურორტის ზონის ტერიტორიის ანემომეტრიული გადამღება. 4) პარალელური გამოკვლევების წარმოება მარშრუტების სახით კურორტის სხვადასხვა ადგილებზე. 5) კურორტის სხვა და სხვა ადგილების

პროინოტის გახსნილობის გადამღება. 6) მიღებულ მასალის დამუშავება და მისი დაკავშირება ტფილისის ცენტრალურ სადგურთან. 7) კურორტის ზონის მიკრო-კლიმატიური პირობების დახასიათება. მენდინგოვი კლიმატოგრაფიის თეორიული და პრაქტიკული საერთო ხარჯთაღრიცხვა 12.200 მანეთს შეადგენს. იგი პროგრამა მინიმუმია, რომლის განხორციელების შემდეგ უფრო დეტალურად შეისწავლება ადგილობრივი პირობების ხასიათი და მათი გავლენა კლიმატიურ ელემენტების ცვლაზე.

1933 წელში ეს გეგმა ვერ განხორციელდა. საჭიროა დაჩქარებით დაიწყოს ტფილისის საკურორტო რაიონის კლიმატიური პირობების შესწავლა, რომელიც წარმოებულ გეგმიან მშენებლობას, განსაკუთრებით სამკურნალო დარგში, მეცნიერული დასაყრდენს მისცემს.

საქ. კურორტთა მთავარ სამმართველოს საკონტროლო მონაცემების მიხედვით 1934 წელში ტფილისის ბალნეოლოგიური კურორტის მშენებლობაზე ორი მილიონი მანეთი უნდა დაიხარჯოს. აქედან საბაზანო შენობის აგების გაგრძელებისათვის 1.200.000 მანეთია განკუთვნილი.

მინერალური წყლების კაპტაჟისა და ჰიდრო-გეოლოგიური გამოკვლევისათვის 300.000 მანეთი და კურორტის რაიონის აგეგმვისათვის 1500 ათასი მანეთი.

ტფილისის ბალნეოლოგიური კურორტის მშენებლობა ყოვლის პირველად ტფილისის გოგირდოვან აბანოებს ეყრდნობა. იმ აბანოებს, რომელიც ძველი ტფილისის მცხოვრებთა ტრადიციულ ადათ-ჩვეულებების გამოსამწეურებელი უბანი იყო. ძველად აბანო ტფილისში ჩამოსულ გლეხების ღამის გასათევად, ყარაჩოლელების საქეფო და დროს გასატარებელი, ყარაჩოლულ სადღევრძელოების სათქმელი და ტფილისში ჩამოსულ სტუმარ-მოგზაურთა დასათვალიერებელი ადგილი გახლდათ.

აბანო მიჩნეული იყო სამაჰანკლოდ, სარძლოს ამოსარჩევად, მათი საუკეთესო ტანსაცმელთა და ძვირფას სამკაულთა გამოსაფენად, სარეცხად და ქალების საკორიკანაოდ.

ქალაქელებს ძლიერ უყვარდათ ტფილისის აბანოები და მასზე ასეთ ლექსს ამბობდნენ:

„ქალაქის აბანოები, ბადალი ხმელეთისაო, ძირიდან აშენებული, აუზები აქვს ქვისაო, ვინც შევა, ეგრე გაგიხდის, როგორც თოვლია მთისაო, ქალი და რძალი გამოდის, ვითა ყვავილი ხისაო“.

ეს ბუნებრივი სიმდიდრე ამიერკავკასიის ცენტრშია მოთავსებული, რაც მის ღირსებას მაღლა სწევს. ერთის მხრივ თვით ტფილისის მშრომელ მოსახლეობას წარმოებიდან მოუწყვეტლად შეუძლია უხვად ისარგებლოს ბალნეო-კლიმატოთერაპიულ საშუალებებით და მეორეს მხრივ მეზობელ რესპუბლიკებიდან დაუბრკოლებლად შეუძლიათ მოვიდნენ სამკურნალოდ რკინის გზით, საჰაერო მიმოსვლით, შოსსებით და სხვ. ამ კურორტის კეთილმოწყობა თვით ტფილისის ქალაქის გაზრდას შეუწყობს ხელს და ამის ხარისხს გაამდიდრებს აახენის, ბუდაბეშტის და ტეპლიცის მზგავსად.

ტფილისის, და გასაკუთრებით საკურორტო რაიონის, კლიმატური თავისებურება და მინერალური წყლების ხასიათი—ხელოვნური გათბობა-გაცივების გარეშე მოხმარების შესაძლებლობა, იძლევა კურორტის მთელი წლის განმავლობაში მოქმედების საშუალებას. ტფილისის საკურორტო ნაწილი ტურისტულ და ინტურისტულ ინტერესსაც წარმოადგენს.

ამჟამად ამოცანა მდგომარეობს იმაში, რომ საქ. კურორტთა მთავარ სამმართველომ და კურორტოლოგიის ინსტიტუტმა ურყევად შეასრულონ საქ. კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტე-

ტის 1931 წლის 31 ოქტომბრის ისტორიული დადგენილება საკურორტო მშენებლობის განვითარების და საკავშირო ცენტრალური კომიტეტის 1932 წლის ოქტომბრის რეზოლუციის ტფილისის ბალნეოლოგიური კურორტის შესახებ, რომ ბოლშევიკური ტემპით წარმოებული კურორტის მშენებლობა დამთავრდეს მეორე ზუთწლედის ბოლოს. ეს იქნება ტფილისის ქალაქის სოციალისტური რეკონსტრუქციის საუკეთესო მაჩვენებელი და ერთი მნიშვნელოვანი ბოლშევიკური გამარჯვება სოციალისტური აღმშენებლობის ფრონტზე.

შადრევანის პატრიოტი

|| ანტ. აურხას ნარკვევი ||

დიდი გეოლოგი, ნავთის ავტორიტეტული მცოდნე გოლუბიატნიკოვი ანტ. არქიპო კერესელიძემ ბაქოში გაიცნო. გოლუბიატნიკოვი ალტაცებით მოუთხოვრდა ჭაბურღილის ოსტატს ნავთის საბადოების შესახებ საქართველოში. არქიპომ დაწვრილებით გამოიკითხა ყველაფერი. ცნობისმოყვარე ოსტატი დამაჯერებელ პასუხს მოითხოვდა.

— გარწმუნებთ—მტკიცეთ თქვა გეოლოგმა — საქართველოს ნავთის დიდი მომავალი აქვს. არავითარი იჭვის შეტანა არ შეიძლება იმაში, რომ აზერბეიჯანის შემდეგ საქართველო მთელ საბჭოთა კავშირში ყველაზე უფრო მდიდარია ნავთით. არქიპომ დაიჯერა, უყოყმანოდ დაეთანხმა.

ნავთი საქართველოში, კახეთში, ღვინის ქვეყანაში... საუცხოვო ამბავია. გადაწყვიტა პირადად ენახა ნავთიანი ადგილები.

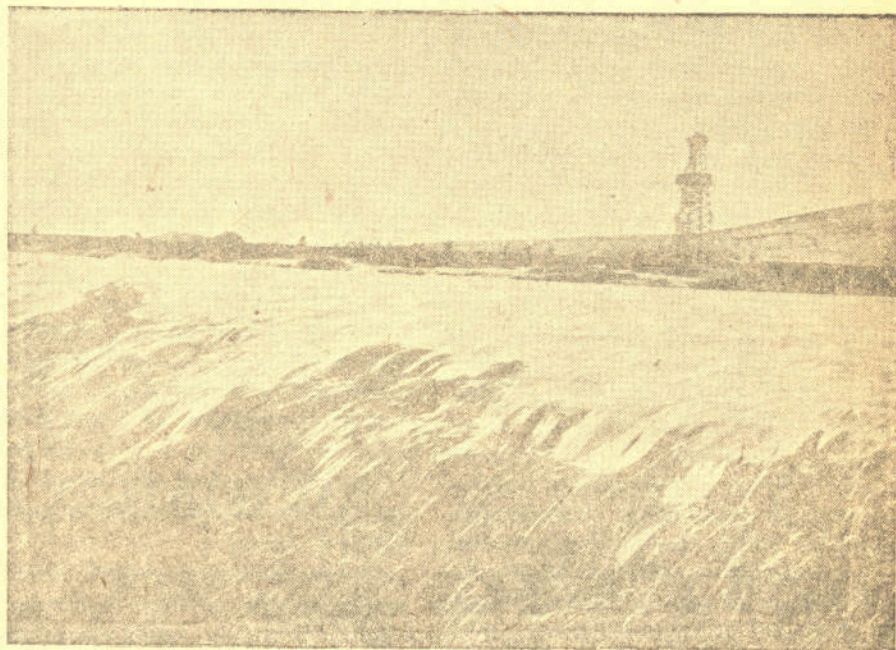
ეს იყო 1930 წელს. არქიპო კერესელიძე მირზაანში ჩავიდა. მაშინ იქ მთავარი საძიებო სამუშაოები წარმოებდა. ადგილობრივ გავცნო ძიების შედეგებს. პერსპექტივები დამაკმაყოფილებელი იყო.

— ნავთი იქნება,—მოკლედ განიმეორა გეოლოგ გოლუბიატნიკოვის სიტყვები.

ანტ. კერესელიძეს თხოვეს დარჩენილიყო მირზაანში, თითონაც სურვილი ჰქონდა. ბაქოდან თანხმობა მიიღო. დარჩა.

რა თანამდებობაზე? ახლა არქიპო გეტყვით.

— დირექტორად, სამუშაოთა უფროსად, კომენდანტად, ოსტატად, მბურღავად და ვინ იცის რად...

ლოკ-ბატანის შადრევანი

1933 წ. გაკეთებული ჭაბურღილიდან № 45 ნავთი მოხეტქვის შადრევანად, რომლის დებეტი დღე და ღამეში უდრის 20 ტონა მაღალხარისხიან ნავთს.

ფოტო: გლაზკოვის.

პირველად ის იყო ყველაფერი. მალე 60 მუშა გადმოიყვანა აზნავთიდან. რა იყო მაშინ... მხოლოდ ერთი ჭაბურღილი, გაპარტახებული, დატოვებული იტალია-ბელგიის სააქციონერო საზოგადოების მიერ. მასზე არავითარი იმედის დამყარება არ შეიძლებოდა.

მაგრამ იყო სხვა რამე, მეტად ძვირფასი და გამამხნევებელი...

...ძნელი იყო მუშაობა. გაუვალი ტალახი, უგზოობა. საღვთო წნორისწყლიდან მირზაანამდე ჭაბურღილების მოწყობილობა ურმით გადაქონდათ, ძნელდებოდა საკვები

პროდუქტების გადაზიდვა. არ იყო წყალი. არ იყო ბინები. ფანერები-საგან გაკეთებული კარვები კაცს სიცივისაგან ვერ იცავდა. ერთ ასეთ კარავში ცხოვრობდა არქიპო. იქ იყო მისი „კაბინეტი“. იქ იყო „კანტორა“. ერთხელ არქიპო ჩვეულებრივად ჭაბურღილებზე იყო. როგორც ყოველთვის, შუალამისას დაბრუნდა. კარავი აღარ დახვდა, მის ადგილზე რამოდენიმე ამხანაგი იდგა. მიხვდა, მაგრამ ერთმა დამხდურმა დაასწრო:

— თქვენი ბინა-კაბინეტი ქარმა დღეში გადაისროლა!

— მეჩე ის, რომ ხომ წელავთ არაფერი გამოდის.

— საოცარი ამბავია. სულ რამოდენიმე თვეა საძიებო ბურღვა წარმოებს და უკვე იმედს კარგავთ, — თქვა ნავთის ენტუზიასტმა — (სურახანაში) მხოლოდ 12 წლის ძიების შემდეგ მივიღეთ ნავთის პირველი შადრევანი, აქ კი ჩვენ ერთი წელიც არაა, რაც ვმუშაობთ.

— ე. ი., ჩვენ რამდენი ხანი უნდა ვეძიოთ ნავთი? — ისევ ჩაუწყვეტეს ყურში არქიპოს.

— სანამ მძლავრი შადრევანი არ ამოხეთქს, — არ დააყოვნა პასუხი კერესელიძემ.

მტკიცედ იყო ნათქვამი. გამოდავება აღარ შეიძლებოდა. არქიპო ამით არ დაკმაყოფილდა. თავისებური მეცადინეობა-საუბარი გამართა და ამ შუალამისას საათზე მეტი მონადრომა გოლუბიატნიკოვისა და სხვა ავტორიტეტების აზრების პროპაგანდას.

ნავთი იქნება. შირაქის მიწის წიაღიდან ამოხეთქს უდიდესი შადრევანი...

ამ აზრით ცოცხლობდა არქიპო. ეს აზრი ამხნევებდა მას. ამ აზრით ანთებდა ის ენტუზიასმს მუშებში.

არქიპო ნიკოლოზის-ძე კერესელიძე 61 წლის კაცია, მაგრამ მოხუცებულობის არაფერი ეტყობა. ჯან-ღონით სავსე, დაუღალავი, დაუზარებელი იგი არც ერთ ახალგაზრდას არ ჩამოუვარდება. ამჟამად შირაქის საარსწაოში ბურღვის დარგის ხელმძღვანელია.

არქიპო ცოდნასთან ერთად ენერგიასაც არ იშურებს. მთელი დღე ქაოზბოლივებს დასტრიალებს თავს. შემჩნეულ დეფექტებს, წამოჭრილ დაბრკოლებებს საკუთარ ტკივილივით განიცდის. მათი გამოსწორება, მათი გადალახვა მხნეობას მატებს, ახალი ენერგიით ავსებს.

როცა ამხ. არქიპო ქაბურღილთან რაიმე უწყსრიგობას შეამჩნევს, მიუთითებს ამაზე ვისაც ჯერ არს. შესრულების ვადას დაუნიშნავს. დანიშნულ დროზე შესრულებას შეამოწმებს. თუ საქმე გაუკეთებელია, არქიპო მას თვითონ კიდებს ხელს, დავალების არ შემსრულებელი კი მხედველობაში ყავს. არქიპო მას

და ვაი იმის ბრალი, თუ ამ შემთხვევაშიაც წინანდებურად მოიქცა. ლაზათიანად დატუქსავს, შეარცხენს. ამას არ აკმარებს: ამ ამბავს ყველას შეატყობინებს — დირექტორს, პარტუჯერს, პროფორგანიზაციას და მანამდე არ მოისვენებს, სანამ დისციპლინის დამრღვევი შავ დაფაზე არ გაიკვრება. და ამის შემდეგ ვინ გაბედავს, რომ არქიპოს დავალება არ შეასრულოს. ამხ. არქიპო კერესელიძე უყვარს ყველა პატიოსან მუშას, ნამდვილ დამკვერელს, საკუთარი საქმით დაინტერესებულს. არქიპოს სახელს ყოველთვის პატივისცემით ახსენებენ. და ეს კიდევ იმიტომ, რომ არქიპო უკანონო, არა სწორ განკარგულებას არასოდეს გაცემს.

უბრალო მუშა, რომელსაც სასწავლებლის ოთახებში არც კი შეუხედნია, არქიპო ცოდნით ინჟენერს არ ჩამოუვარდება, ზოლო გამოცდილებით ამა რომელი შეედრება. არქიპო ყოველთვის ეცნობა ლიტერატურას ნავთის შესახებ. ყოველ ახალ მიღწევას ნავთის ტექნიკის დარგში ის ანგარიშს უყენებს.

ოთხი წელია ამხ. არქიპო კერესელიძე შირაქანში მუშაობს. ამ ხნის განმავლობაში მან არა ერთ და ორ ახალგაზრდა ინჟენერს მიაღებინა პრაქტიკული გამოცდილება, არა ერთი და ორი ქაბურღილის ოსტატი აღზარდა.

ახალგაზრდა ინჟენერები — ალექსი კელია და პარმენ ბერელიძე შირაქანში პირდაპირ სასწავლებლიდან მოვიდნენ. მათ ჰქონდათ მხოლოდ თეორეტიული ცოდნა; ეძნელებოდათ პრაქტიკული მუშაობა. და აქ მათ დაეხმარა მდიდარი გამოცდილებით აღჭურვილი, ახალგაზრდა სპეციალისტების აღზრდით დაინტერესებული არქიპო კერესელიძე.

— არა, სიტყვა „აღზრდა“ ვერ ამოსწურავს იმ დამსახურებას, რომელიც ჩვენს წინაშე მიუძღვის პატივცემულ არქიპოს. სკოლაში მასწავლებლებიც გვზრდიდნენ, მაგრამ არქიპო სულ სხვანაირი აღმზრდელია, ის მშობელივით გვივლიდა, ყოველ შეცდომას დაუზარებლად გვისწიდა და გვისწორებდა. ჩვენი თვითღებული წარმატება მას სიხარუ-

იგონებდა ანლა უკვე მომწიფებული და საკმაოდ ცნობილი ინჟინერები ბურღვის დარგში ალექსი კელია და პარმენ ბერელიძე. იხე. ნიკოლოზ აბესაძე, ისიც არქიპო კერესელიძის მიერ აღზრდილი, ასევე პარმენ შირაქის სარეწაოს დირექტორი.

ბევრი ოსტატი მოუშადადებია არქიპოს. ის დაინტერესებულია, რომ ყოველი უნარიანი მზეთავი, მემუზოუქე თუ მბურღავი დააწინაუროს, ოსტატად გახადოს. ერთი ასეთი თავანია ბაგრატ ოზაშვილი. ის დაბალი კვალთფეკაციის მუშა იყო. მზეთავი. არქიპომ იგი საუკეთესო ოსტატი გახადა. ბაგრატ ოზაშვილს № 76 ქაბურღილი ჩააბარეს. მან აქ სარეკორდო შედეგს მიაღწია. ქის გასაბურღავად მიცემული დრო ოთხ ჯერ შემოკლდა. როცა ამისთვის ბაგრატს გარდამავალი ჯილდო — წითელი დროშა გადასცეს — არქიპომ სინარულისაგან „ვაშა“ წამოიძახა.

არქიპო ყველა ქაბურღილის შეფია. ყველას სწვდება იმისი მზრუნველი ხელი. რომელი ექიმი მოუღვინა ავადმყოფს ისე, როგორც არქიპო კერესელიძე — ქაბურღილს, რომელი წამალი მოაშუშებს იარას ისე, როგორც არქიპოს გამოცდილი ხელი ავარიის შორეულ ნიშნებს...

დილიდან საღამომდე, ზმირად ღამითაც დღას არქიპო ქაბურღილთან, ეხმარება მუშებს, დაუზარებლად უხსნის, ასწავლის. სხვაგვარად ვერც მოიქცევა. ყველაფერი ეს მის სისხლსა და რბილშია გამოჯდარი, თითქოს მთელი სხეული ნავთით ჰქონდეს გაჟღენთილი.

...საბურღი ფარი ახალ-ახალ მეტრებს გადის მიწის სიღრმეში. მისწრაფის ქვევით, ქვევით... ჰორიზონტი ჰორიზონტს სცვლის და როცა ფოლადის მჭრელი წვერი დანიშნულ სიღრმეს მიაღწევს, ნავთის დიდ მარაგს გზა გაეხსნება და შირაქის დაპყრობილ გულიდან ამოხეთქს მძლავრი შადრევანი, მსგავსი საქვეყნოდ ცნობილ ლოკ-ბატანისა.

მაშინ მთელი გულით გაიხარებს ქაბურღილის შეფი, საქნავთის პირველი ღირსეული იზოტოვი, შადრევნის ნამდვილი პატრიოტი ამხანაგი არქიპო ნიკოლოზის-ძე კერესელიძე.

„ჩვენ ხალხი“ მარჯანიშვილის თეატრში

ავტორი — ელმარ რაისი.

დაფუძემდელი — ვასო კუშიბაშვილი

ანერკიდან დაბრუნებულმა რეჟისორმა ვასო ქუშიბაშვილმა მარჯანიშვილის თეატრში დაიწყო მუშაობა. პირველ დადგმისთვის, მან, ამერიკელ ელმარ რაისის პიესა „ჩვენ ხალხი“ აირჩია. ეს პიესა შეეხება კაპიტალიზმის უკანასკნელ კრიზისს, რომელიც ყველაზე უფრო მკაფიოდ სწორედ ამერიკაში გამოისახა.

პიესაში წარმოდგენილია ის სინამდვილე, რომელიც კრიზისს მუშათა კლასისთვის მოაქვს. ამ მხრივ ავტორის მიზანი მიღწეულია. და რეჟისორიც, რომელიც იმავე შთაბეჭდილებით დატვირთული ჩამოვიდა ამერიკიდან, შეეცადა ხელს შეეწყობა იმ ბნელი კუთხეების გამოაშკარავებისათვის, რომელთა დაფარვასაც ამაოდ ცდილობენ

ზღაპრით ამერიკული „პროსპერიტის“ შესახებ.

მაგრამ, სამუშაოდ, ეს თხზულება იმდენი ნაკლით არის აღჭურვილი, რომ მოსალოდნელი შთაბეჭდილება ნახევრდება, მიუხედავად რეჟისორისა და მთელი თეატრის ცდისა. მაყურებელს უპირველეს ყოვლისა თვალშეატონებთ ავტორის, როგორც

ბრატარტორის გამოუცდლობა. პიესა გაბ-
ნულია ცალკე ეპიზოდებით, რომლებიც
ყოველგვარი შინაგანი კავშირის გარეშე
მოსდევს ერთიმეორეს ოთხი თუ ხუთი სა-
ათის განმავლობაში, მოქმედებები გასსებუ-
ლია ყოველად არა მხატვრული წინადადე-
გებით, რომლებიც მოწყურის გარდა არავი-
თარ გრძნობას არ იწვევს დარბაზში. ბევ-
რია ისეთი ადგილი, რომელთა გამოტოვე-
ბა სრულიად არ იმოქმედებს პიესის გან-
ვითარებაზე. თავისუფლად შეიძლება და-
მთელი პირველი სურათის ამოღება და ამას
გარდა, აუცილებელი იყო სამჯერ მაინც
შემოკლება გრეგასა და აპლგეტის დია-
ლოგისა მესამე მოქმედებაში. ასეთი სცენე-
ბი კი ყოველ აქტში — ორი თუ არა, ურ-
თი მაინც მოიპოვება.

საერთოდ: შესაძლებელია, ამერიკის პრო-
ლეტარიატისა და რევოლუციონურ ინტე-
ლიგენციისათვის ეს პიესა აქტუალური და
ამაღლებელი იყო, მაგრამ საბჭოთა თე-

„ჩვენ, ხალხი“ მარჯანიშვილი... თე
ატრში.
სურათში: მსახ. ივლიტა ჯორჯაძე მე-
რი კოლმუცკოს როლში.

ატრის მაცურებლობისათვის, რომლებსაც
ბევრად უფრო მეტი რევოლუციონური
პათოსისა და დრამატურგიული ოსტატობის
ნიშნები უნახავს — ამგვარი მომავლურე-
ბელი ნაწარმოები სრულიად ვერ დააჟამ-
ყოფილებს.

გაოდა ამისა, რომ პიესის კომპოზიცია
ყოველად უფარგისია, მოქმედი პირებიც მე-
ტისმეტად მკითხაოდ და სქემატურად არი-
ან დახატულნი. პიესაში სამოცდაათიოდ
როლია, მაგრამ მათ შორისთქმის ვერც-
ერთს მკაფიოდ გამოკვეთილ, დასრულე-
ბულ ტიპს ვერ შეხვდები. ეს მეტისმეტად
უშლის ხელს უპირველეს ყოვლისა მსახი-
ობებს, რომლებიც ამაოდ ცდილობენ მკლა-
რი სქემების გაცოცხლებას და არავითარ
გასაქმეს არ აძლევს რეჟისორს, რომელსაც
მხოლოდ რამდენსავე სცენაში შესძლო და-
ელწინა თავი პიესისათვის და გამოჩინა თა-
ვისი ოსტატობა (მაგ., ძლიერად და ორა-
გინალურად შესრულებული სცენა მუშათა
და პოლიციელთა შეტაკებისა აპლგეტის
ქაოთის ქიშკართან, ეს სცენა პერდაპირ
ნიადავით აფხიზლებს დაღვრემილ მაცურე-
ბელს. სასამართლო, სცენა კოლინზების
ოჯახში, ლარი კოლინზის მოწოდება, მე-
ტად სიმპატიური სცენა სტუდენტების
კრებისა და სხვ.).

ყოველივე ამის გამო მსახიობების თამა-
ში არ დგას იმ სიმბალანსი, რომელსაც ნაჩ-
ვევი ვართ ამ თეატრში.

უპირველეს ყოვლისა აღსანიშნავია აღენ
დევისის შემსრულებელი ლ. შატბერაშვი-
ლი, რომელსაც პიროვნულად ერგო დიდი და
პასუხისმგებელი როლი.

ძიმიდველ სახეს ქმნიან ივლიტა ჯორ-
ჯაძე (მერა კოლმუცკო), მიხეილ სარაული
და გოცირელი (სტივ კლინტონ და დო-
ნალ კოლინზ); მეტად ცოცხალი და ბუ-
ნებრივია ი. ვაშაძე (პროფესორი სლოონ
და სხვ.).

პიესის სიმძიმე ი. გვინიძეს (ალბერტი)
და ნ. კიკნაძეს (ელენ დევისი) გადააქვთ
და ისინი შესანიშნავ კოლორიტულ ფიგუ-
რებს იღვივან.

ახალგაზრდებში ყველაზე ძლიერი გ.
შავგულიძეა და მას შეხვდა ამ პიესის თით-
ქმის ერთად-ერთი როლი, რომელიც მსახი-
ობს აძლევს თავისი ნიჭის გამოჩენის სა-
შუალებას.

„ძველი მსახიობები“ — თითქმის ყველა-
ნი, „მეორე ბანაკში არიან მოქცეულნი“.
— მილონერებს თამაშობენ. მუდგელი ტო-
მას უილაიმონი ზომიერი ირონიითა და
ბუნებრივად არის გადმოცემული; მსახიობი
(დავით ჩხეიძე), ელენ დონაურს ასასია-
თებს ზომიერების გრძნობა და მშვენიერი

„ჩვენ, ხალხი“ — მარჯანიშვილის
თეატრში.

სურათში: მსახ. გ. შავგულიძე — ლა-
რი კოლინზის როლში.

—
დიქცია. ამას ემატება კარგი სკოლა და
კულტურა (სარა კოლინზ).

კარგია დეკორატიული გაფორმება (პეტ-
რე ოცხელი). ამ მხრივ სიმარტივე და ლა-
კონიურობა ჩვეულებრივი კარგი თვისებაა
ამ თეატრის. უსიკა (ანდრია ბალანჩიძე)
— თავისთავად კარგი — თავისი ამერიკუ-
ლი ტემპითა და დინამიკით ვერ ეთანხმება
სცენიურ სტატიკას.

საერთოდ აღსანიშნავია, რომ ახალ რე-
ჟისორს არა ხელსაყრელ მასალაზე მოუხ-
და მუშაობა თავის მოღვაწეობის დასაწყის-
ში. იმედი გვაქვს ქუშიტაშვილი შესძლებს
უფრო კულტურული სპექტაკლის შექმნას,
თუ კი მისი შემდეგი არჩევანი საბჭოთა მა-
ყურებლისათვის შესაფერ პიესაზე შეჩერ-
დება.

უფრანო „დროშას“ გრიგადა:
გივი ბაჩიჩილაძე
მასტანე ბერიძე
ზოგი ლომთათიძე

გ ე ლ ა დ ს

ნიკ. თარსნიშვილი

უზარმაზარი სივრცე რუსეთის,
თვალ უწყვეტელი ველები ვრცელი.
სადაც მდინარე მდინარე ერთის
ლეღვით, ხმაურით და ღრიალსეღვით.
დიდია დონი, დიდია ვოლგა,
ლენა ხმაურით ციმბირს რომ ურბენს.
დიდია დნებრიც ბეტონში ბორცავს,
და ამოძრავებს მგრგვინავ ტურბინებს.
ურალის ქედი სუნთქავს მაღანით,
შვენიის „მაგნიტის“ ცეცხლად დანთება.
ბოლო არ უჩანს უსაზღვრო მინდვრებს;
ბოლო არ უჩანს ველების სივრცეს.
სად ხალხმა მტერი აღარ დაინდეს
ბრძოლაში ურთ-ერთ ძმობა შეჰფიცეს.
სუბტროპიკული მწვანე კოლხეთით,
შორს ყინულოვან ჩრდილოეთამდე;
ამდგარა ხალხი, შრომით, მოღბენით,

აღზდა ქვეყანა უზარმაზარი:
დაეპატრონა რუსეთის სივრცეს
მშრომელთ მჩაგვრელებს დასცა თავზარი.
ვრცელ ტრამალებზე წარღვნის ღლებმა
ქართველივით გადაიარეს...
ბორცოლ ახსნილი ხალხი შეება
გრადებს, თავადებს და ბოიარებს.
„იგივ დარბი და იგივ ქველი,
„იგივ უძლური იგივ ძლიერი
„დედა რუსეთი“ ქირთა მნახელი,
დღეს სამშობლოა მშრომელი ერის.
ბედნიერება აქ მშრომელთ ირგეს,
მათია ეხლა ქვეყანა ვრცელი!
ხალხი აშენებს დნებრპეს და სვირპეს,
შრება ქაობი თვალუწყდენელი.
ხალხი აშენებს ქარხნებს, მანქანებს
სკრის მალარობებს მარჯვენა მათი.

იპყრობს მწვერვალებს, ბურღავს მთის
ქანებს;

მიწის გულიდან ამოაქვთ ნავით.
კოლმეურნენი იპყრობდა ფართობს,
ისპობა მუღლი და საყურება.
ბედს აღარ ჩივის გლენკაცი მარტო,
და ძველი ყოფის ნაშთები ჰქრება.
ის აღარ არის რაც ძველად იყო;
მოაქვთ დამკვრელებს მზე და ხალისი.
მშენებლობას და შეგენას იპყრობს
ახალი აზრი — სოციალიზმის.
შრომა გამხდარა ქებით, გმირობათ,
პატივის საქმეთ აქ შრომა ფარობს;
და კომუნიზმის წინაპირობათ
მიდის ახალი წყობა უცლასო.
უზარმაზარი ქვეყანა ეხლა
სიღვას ვით დიადი პიედესტალი,
და ამ კვარცხნებზე შენ მტკიცედ სდგებარ
ეპოქის ძეგლად — იოსებ სტალინი!

ქართული
ბიბლიოთეკა

7 აპრილს მოსკოვს ესტუმრა

ფინელ ჟურნალისტებისა და მწერლების ჯგუფი, რომელსაც მეთაურობდა საგარეო სამინისტროს ბეჭდვითი განყოფილების დირექტორი ბ. რანტაპარი. ფინეთის ბეჭდვითი სიტუაციის წარმომადგენელთა სტუმრობა მნიშვნელოვან ნაბიჯს წარმოადგენს საბჭოთა კავშირისა და ფინეთს შორის კულტურული ურთიერთობის გაძლიერების საქმეში.

სურათში: მარცხნიდან მეორე ბ. რანტაპარი, პირველი მარჯვნიდან: გარ. საქ. სახკომის ბეჭდვითი განყოფ. გამგე ამხ. უმანსკი.

მ

სურათში: ბოტანიკური ნარგავების წესრიგში მოსაყვანად გატარებული მუშაობა. წარმოებს ხერგების გადარგვა.

ქალაქის განავიწროება ნატანტარის წყალში

ნატანტარში გაძლიერებული ტემპებით აწარმოებს ორგანიზაციის ქუჩაზე მიღების გაყვანის სამუშაოებს.

სურათში: 400 მ/მ ბილის შედუღება.

